

בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה

"תורת דוד"

השיעור השבועי

חג השבועות

ופרשת נשא

תשפ"ו

(שנה ט', גליון מס' 436)

שיעורי הרב אליהו בר חן

e0527191965@gmail.com | 052-719-1965

השיעור השבועי מתקיים בכל יום שלישי באמצעות הזום

לקבלת קישור כניסה:

052-719-1965 / 055-557-0895

זמן תחילת השיעור:

שעון קיץ - 20:30

שעון חורף - 20:00

לקבלת הגיליון השבועי בדוא"ל:

נא שלחו הודעה לכתובת: k.torat.david@gmail.com

תחת הכותרת "גיליון שבועי"

חג השבועות ופרשת נשא התשפ"ו

"לץ היין המה שכר"

א. "וידבר יהוה אל משה לאמר. דבר אל בני ישראל - ואמרת אליהם, איש או אשה כי יפלא לנדור נדר נזיר להזיר ליהוה. מיין ושכר נזיר, חמץ יין וחמץ שכר לא ישתה, וכל משרת ענבים לא ישתה, וענבים לחים ויבשים לא יאכל. כל ימי נזרו - מכל אשר יעשה מגפו היין, מחרצנים ועד זג, לא יאכל. כל ימי נדר נזרו, תער לא יעבר על ראשו, עד מלאת הימם אשר יזיר ליהוה, קדש יהיה גדל פרע - שער ראשו. כל ימי הזירו ליהוה - על נפש מת לא יבא. לאביו ולאמו לא יאחזו ולאחוזו לא יטמא להם במתם, כי נזר אלהיו על ראשו. כל ימי נזרו קדש הוא ליהוה", (במדבר, ו', א' - ח').

"וידבר יהוה אל משה לאמר. דבר אל בני ישראל - ואמרת אליהם, איש איש כי תשטה אשתו, ומעלה בו מעל. ושכב איש אתה שכבת זרע ונעלם מעיני אישה, ונסתרה והיא נטמאה, ועד אין בה, והוא לא נתפשה ... והביא האישה את אשתו אל הכהן, והביא את קרבנה עליה - עשירת האיפה קמח שערים, לא יצק עליו שמן ולא יתן עליו לבנה, כי מנחת קנאת הוא, מנחת זכרון מזכרת עון. והקריב אתה הכהן, והעמידה לפני יהוה ... והעמיד הכהן את האשה לפני יהוה, ופרע את ראש האשה, ונתן על כפיה את מנחת הזכרון, מנחת קנאת הוא, וביד הכהן יהיו מי המרים המאָררים ... זאת תורת הקנאת, אשר תשטה אשה תחת אישה, ונטמא. או איש אשר תעבר עליו ריח קנאה וקנא את אשתו, והעמיד את האשה לפני יהוה, ועשה לה הכהן את כל התורה הזאת. ונקח האישה מעון, והאשה ההוא תשא את עונה", (במדבר, ה', יא' - לא').

"וידבר יהוה אל משה, לאמר. דבר אל אהרן ואל בניו, לאמר, כה תברכו את בני ישראל, אמור להם. יברכך יהוה וישמרך. יאר יהוה פניו אליך ויחנך. ישא יהוה פניו אליך, וישם לך שלום. ושמו את שמי על בני ישראל, ואני אברכם", (במדבר, ו', כב' - כז').

ב. בביאור סמיכות "פרשת נזיר"¹, ל-"פרשת סוטה"², כתב השלי"ה הקדוש זיע"א³:

"אמרו רבותינו ז"ל⁴, 'הרואה סוטה בקלקולה, יזיר עצמו מן היין' ...

והוא סוד הפרי של אדם⁵, היה גפן⁶,

ו-חוה, שחטה אשכול של ענבים, והוא יין המְשָׁפָר.

על כן, ענבים לחים ויבשים לא יאכל,

לחים - מורה על מידת הדין הקְשָׁה,

יבשים - מידת הדין הַרְפָּה.

ומיין שסחטה חוה, באה מיתה לעולם,

על כן, הנזיר, על כל נפשות מת לא יבוא.

והנה, כתיב אצל הנזיר⁷, 'כִּי נָזַר אֶלְהִיּוֹ עַל רֵאשׁוֹי,

כמו שכתוב בכהן⁸, 'כִּי נָזַר שֶׁמֶן מְשַׁחַת אֶלְהִיּוֹ עָלָיו.

כי הנזיר, הוא כמו כהן, שלא יטמא למת, ונקרא קדוש.

¹ במדבר, ו', א' - ח'.

² במדבר, ה', יא' - לא'.

³ בספרו הקדוש "שני לוחות הברית", (פרשתן, תורה אור, אות יא').

⁴ ברכות, סג' ע"א.

⁵ הראשון.

⁶ ברכות, מ' ע"א.

סנהדרין, ע' ע"א.

בראשית רבה, פרשה יט', ה'.

⁷ במדבר, ו' - ז'.

⁸ ויקרא, כא' - יב'.

אמנם, יש יותר מעלה בנזיר, כי הכהן לא זכה להינזר אלא על ידי שמן המשחה,
אבל הנזיר - 'נזר אלהיו עליו' ...

והעניין, כי אילו לא חטא אדם, היה גופו קדוש - 'כתנות אור', ועתה נעשה
'כתנות עור' - ובשר חומרי,

והושם בגן עדן לעבדה ולשמרה, כי היה ראוי לעבודה, כי לא היה זר,

ועתה, בהתלבשות 'כתנות עור', נעשה זר.

עד בוא אהרן, שהוא במקום אדם,

ונתקן הזרות שבו, על ידי שמן משחת קודש ...

הנה, הנזיר שפורש את עצמו מהיין, כוונתו, הוא לילך במופלא,

כלומר, במה שנתכסה, להיות כאדם קודם שחטא.

דהיינו, היפך התאוה שגרם לאדם להיות נפשט מ'כתנות אור',

והיה על ידי גפן, כי גפן היה,

והוא אומר 'הריני נזיר', כלומר, אפרוש את עצמי מהתאוות בכל יכולתי ...

וזוהו⁹ 'נזר אלהיו עליו',

כלומר, נכנס בגדר אדם הראשון - קודם שחטא, שלא היה זר,

ואז היה 'נזר אלהיו', בלי שום אמצעים - כמו הכהן שהוצרך לשמן".

ג. דרשו רבותינו ז"ל¹⁰ :

"למה נסמכה פרשת נזיר¹¹, ל-פרשת סוטה¹² ?

⁹ במדבר, ו' - ז'.

"לאביו ולאמו ולאחיו ולאחותו לא יטמא להם במתם, כי נזר אלהיו על ראשו".

¹⁰ סוטה, ב' ע"א.

וכ"ה בדברי רש"י, במדבר, ו' - ב'.

¹¹ במדבר, ו', א' - ח'.

¹² במדבר, ה', יא' - לא'.

לומר לך, שכל הרואה סוטה בקלקולה, יזיר עצמו מן היין".

עוד דרשו רבותינו ז"ל¹³ :

"כִּשְׁהֵם מְשַׁקִּים אֶת הַסּוֹטָה, הָיוּ אוֹמְרִים לָהּ : הַרְבֵּה יַיִן עוֹשָׂה,

וְכָל יִשְׂרָאֵל עוֹמְדִים שָׁם, אֲנָשִׁים וְנָשִׁים ...

וְהָיוּ יִשְׂרָאֵל הָאֲנָשִׁים וְהַנָּשִׁים שֶׁהָיוּ רוֹאִין, בָּאִים לְתוֹךְ פְּתִיחָם,

וְאוֹמְרִים : אוֹי לוֹ לַפְּלוֹנִי וְלַפְּלוֹנִית שֶׁשָּׁתוּ יַיִן וְנִשְׁתַּכְּרוּ, וְעָבְרוּ עֲבָרָה, וּמָתוּ.

נִשְׁבַּע אָנִי, שֶׁאֵינִי שׁוֹתָה יַיִן לְעוֹלָם, שֶׁלֹּא יֵהָא לִי כְּמוֹתוֹ,

וְכֵן הַנָּשִׁים אוֹמְרוֹת.

לְכֹךְ נִסְמְכוּ זֶה לְזֶה".

וכתב בזה, רבינו בחיי זיע"א :

"הוזהר הנזיר מן היין, כי כל הנמשך אחריו, נמשך אחר התאוות,

והוא מביא לידי חטאים ומכשולים רבים.

ונצטווה בגידול שיער, לפי שמוליד הדאגה.

ויהיה ליבו נכנע בעבודת ה' יתברך, בהיותו מנוול בשערו,

ויהיה נזהר מהמותרות המנוולים אותו,

כי כן השיער, מותר הטבע באדם, מהעשנים הנולדים בגוף¹⁴ ."

¹³ במדבר רבה, פרשה י', א'.

¹⁴ השווה למה שכתב ה"שולחן ערוך" (אורח חיים, סימן ר"מ, סעיף יד'):

"שִׁבְתָּ הַזָּרַע, הוּא כֹחַ הַגּוֹף וּמְאוֹר הַעֵינַיִם,

וְכָל זְמַן שֶׁתִּצָּא בְּיוֹתֵר, הַגּוֹף קָלָה וְחַיִּי אוֹבְדִים.

וְכָל הַשְּׂטוּף בְּבַעֲלֵהָ, זִקְנָה קוֹפְצָת עָלָיו, וְכֹחוֹ תִשָּׁשׁ, וְעֵינָיו כְּהוֹת, וְרִיחַ רַע נוֹדֵף מִפִּיו, וְשֵׁעַר רֵאשׁוֹ וְגִבּוֹת עֵינָיו

וְרִיסֵי עֵינָיו נוֹשְׂרִים, וְשֵׁעַר זִקְנָה וְשִׁחִיו וְשֵׁעַר רִגְלָיו רַבָּה, וְשִׁנָּיו נוֹשְׂרוֹת, וְהַרְבֵּה כְּאֲבִים חוּץ מֵאֵלוֹ בָּאִים עָלָיו.

אִמְרוּ חֲכָמֵי הַרוֹפְאִים, אֲחַד מֵאֵלֶּף מֵת מִשָּׂאֵר חֲלָאִים, וְהָאֵלֶּף מֵרַב תִּשְׁמִישׁ.

לְפִיכָה, צָרִיךְ אָדָם לְזַהֵר".

עוד מצינו בזה, לדברי אדונינו הרמב"ם זיע"א¹⁵ :
"וטעם ה'נזירות' מבואר מאד, והוא הפרישות מן היין,
אשר הפסיד הראשונים והאחרונים, רבים ועצומים כל הרוגיו".
וכבר כתב שלמה הע"ה¹⁶ , "לֵץ הַיַּיִן הִמָּה שֶׁכָּר, וְכָל שִׁגְיָה בּוֹ לֹא יִחָפֵס".
והנה, על מאמר שלמה הע"ה¹⁷ , "לֵץ תִּפְּהָ וּפְתִי יַעֲרֵם, וְהוֹכִיחַ לְנַבֹּן יָבִין דָּעַת",
דרשו בזה רבותינו ז"ל¹⁸ :

" לֵץ תִּפְּהָ - זֶה עֲמֶלֶק".

וביאור העניין :

שעמלק, נמשך אחר ליצנות היין, אשר הביאה יללה לאדם,
ולפיכך, הוא המשיך את פגם החטא דאדם הראשון, בעניין טומאת קרי, אל עם
ישראל¹⁹ .

והנה, סגולה נפלאה מצינו באמירת "וַיְהִי נֶעֱם"²⁰ , וכפי שכתב גאון עוזינו - הרב
חיד"א זיע"א²¹ :

שטוב לומר את הפסוק הלזה, ז' פעמים, ישר והפוך,

והוא סגולה לשמירה.

עוד כתב רבינו זיע"א²² :

¹⁵ בספרו הקדוש "מורה נבוכים", (חלק ג', פרק מח').

¹⁶ משלי, כ' - א'.

¹⁷ משלי, יט' - כה'.

¹⁸ שמות רבה, פרשה כז', ו'.

¹⁹ דברים, כה' - יח'.

ועיין שם בפירושו של רש"י הקדוש.

²⁰ תהילים, צ' - יז'.

²¹ בספרו הקדוש "עבודת הקודש" - "צפורן שמיר", (סי' כד' אות יח').

שבאמירת הפסוקים ²³, המופיעים במזמור "לִשְׁבַב בְּסִתְרֵי" ²⁴, "עַל כַּפַּיִם יִשְׁאוּנְךָ, פֶּן תִּגְלֶף בְּאָבֶן רִגְלֶךָ. עַל שְׁחַל וּפְתָן תִּדְרֹךְ, תִּרְמָס כְּפִיר וְתַנְיִן", יכווין האדם, בראשי התיבות - "ישאוונך, פן תגלף באבן רגלך. על שחל ופתן", שהוא נוטריקון של: "יפת בר עשו".

ובכל פעם שאמרו, יכווין לבטל קליפה של השכחה.

והמכווין כן, ניצול מכל משחית ומזיק.

ובביאור העניין של קליפת "יפת בר עשו", כתב הגה"צ רבינו מרדכי גרוס שליט"א ²⁵, משמו של הגה"צ רבי פנחס פרידמן שליט"א ²⁶:

שמילת "יפת", מרמזת על היצר הרע, המייפה את העבירה בעיני האדם, וצובע אותה למצווה.

ולפיכך, קליפה זו נקראת בשם "יפת".

והטעם, שהיא נקראת "בר עשו", הוא -

שקליפה זו, מקבלת את כוחה ויוצאת מתוך שרו של עשיו,

הנלחם באדם, בענייני רוחניות, ובצורה של רוחניות,

וכדרשת רבותינו ז"ל ²⁷, בעניין שרו של עשיו, אשר בפגישתו עם יעקב אע"ה, "כתלמיד חכם, נדמה לו".

וטעם הדבר, שקליפה זו קשה לשכחה:

שכן, על דברי התורה הקדושה נאמר ²⁸, "אם תעזבני יום, יומים אעזבך",

²² בספרו הקדוש "מדבר קדמות", (מערכת ו' אות ד').

והביאו הגה"ק רבינו רפאל משה אלבז זיע"א, בספרו הקדוש "עדן מקדם" (ערך "ויהי נועם", אות א').

²³ תהילים, צא, יב' - יג'.

²⁴ תהילים, צא'.

²⁵ בספרו הקדוש "אגרא דחדוותא" (חלק ד', עמוד לב', אות יג').

²⁶ בספרו הקדוש "שבילי פנחס - ליקוטי מאמרים" (מהדורת תשע"ד, עמודים תקס"ו-תקס"א).

²⁷ חולין, צא' ע"א.

ואם כן, הפורש מדברי התורה הקדושה, בעבור אותו היופי שמדמה לו היצר הרע, מרחיק מעצמו את הבורא ית"ש.

ומעתה, ההולך אחרי יצרו הרע, הנקרא בשם "יפת בר עשו", מביא על עצמו את קליפת השכחה, חלילה וחס.

והנה, מילת "עמלק", עולה בגימטריא למניין 240,

וכמו כן, מילת "מר", עולה בגימטריא למניין זה.

שכן, עמלק הרשע, שהיה כקוץ מכאיב לעם ישראל, מירר את חייהם עד למאוד.

והנה, היפוך האותיות של מילת "מר", הם "רם",

שכן, כל מהותו ותכליתו של "עמלק", באו מסיבת הגאווה, הנרמזת במילת "רם",

אשר באה אליו, מחמת היותו "לץ", הנמשך אחרי היין, בעניין חטאו של אדם הראשון,

ולפיכך, הוא הוא הגורם לאדם לשכח את תלמודו,

וכמאמר הכתוב ²⁹, "וְרִם לְבַבְךָ, וְשָׁכַחְתָּ אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ, הַמוֹצִיאֲךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, מִבֵּית עַבְדִּים".

ד. חטאו של אדם הראשון, נגרם כתוצאה מן ה"עין",

וכמאמר הכתוב ³⁰, "וַיִּצְמַח יְהוָה אֱלֹהִים מִן הָאֲדָמָה, כָּל עֵץ נִחְמָד לְמַרְאֵה וְטוֹב לְמַאֲכָל, וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הָעֵץ, וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע",

וכמאמר הכתוב ³¹, "וַתֵּרָא הָאִשָּׁה, כִּי טוֹב הָעֵץ לְמַאֲכָל, וְכִי תֵאֵוָה הוּא לְעֵינַיִם, וְנִחְמָד הָעֵץ לְהַשְׂכִּיל, וַתִּקַּח מִפְּרִיו וַתֹּאכַל, וַתֵּתֶן גַּם לְאִשָּׁה עִמָּהּ, וַיֹּאכְלוּ".

²⁸ וכפי שכתב רש"י הקדוש בפרשת "עקב", (דברים, יא' - יג').

²⁹ דברים, ח' - יד'.

³⁰ בראשית, ב' - ט'.

³¹ בראשית, ג' - ו'.

וכאשר נענש אדם הראשון בעבור חטאו זה, הוא פרש מן האשה במשך קל' שנים
32 , **ופגם בעצמו** 33 .

וידוע מדברי רבותינו זיע"א 34 :

שמילת "עין", עולה בגימטריא למניין 130,

שהוא כנגד אותם קל' שנים, שפגם אדם הראשון, בעבור "עץ הדעת".

**ואף מילת "סיני", אשר שם זכינו לקבל את דברי התורה הקדושה, עולה
בגימטריא למניין 130,**

**שכן, שלימות התיקון לחטא אדם הראשון, נעשה באמצעות דברי התורה
הקדושה.**

וכאשר נתבונן נראה :

שמילת עין, עם הכולל, עולה בגימטריא כמניין מילת סמא"ל,

וכמו כן, מילת סמא"ל, עם הכולל והתיבות, עולה בגימטריא כמניין קול,

וכמו כן, מילת ענוה, עם הכולל והתיבות, עולה בגימטריא כמניין קול.

ללמדך :

שהכנעת היצר הרע סמא"ל - אשר החטיא את אדם הראשון, קל' שנים,

נעשית על ידי לימוד התורה הקדושה, הרמוזה במילת "קול", בהכנעה ובענווה.

ולאור המתבאר, נראה בסייעתא דשמיא, לבאר את מאמר הכתוב בפרשת

"ותולדות" 35 , **"וַיִּגַשׁ יַעֲקֹב אֶל יִצְחָק אָבִיו, וַיִּמְשְׁחוּ, וַיֹּאמְרוּ, הִקַּל קוֹל יַעֲקֹב, וְהִזְדִּים**

יְדֵי עֶשָׂו" :

32 עירובין, יח' ע"ב.

33 שם.

34 "מגלה עמוקות" (בראשית, כז' - א').

"אדרת אליהו" לרבינו הרי"ח הטוב זיע"א (במדבר, כב' - ה').

"בן יהוידע" לרבינו הרי"ח הטוב זיע"א (עירובין, יח' ע"ב).

דהנה, "קל" הראשון, הכתוב בכתוב חסר ללא אות ו', הרי הוא כמניין אותיות "עין".

ללמדך, שחטא אדם הראשון העולה כמניין "קל", נִתְקַן אֶךְ וּרְקַעַל יְדֵי "קול יַעֲקֹב", והיינו, באמצעות לימוד התורה הקדושה בהכנעה ובענווה,

שכן, דברי התורה הקדושה מתקיימים, רק במי שְׁמָשִׁים את עצמו כמדבר³⁶, וכמים³⁷, והיינו "מידת הענווה",

אשר אף היא נרמזת במילת "קל" - שכן, מילת "קל" ומילת "סיני" עולים בגימטריא לאותו המניין.

והנה, את מאמר הכתובים בפרשת "ויחיי"³⁸, "דָן יָדִין עָמוֹ, כָּאֶחָד שְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל. יְהִי דָן נְחֹשׁ עָלֵי דָרְךָ, שְׁפִיפֵן עָלֵי אֶרֶח, הַנִּשְׁפָּע עֲקֵבֵי סוּס, וַיִּפֹּל רֶכְבוֹ אַחֹר. לִישׁוּעָתְךָ קִנִּיתִי יְהִיָּה", ביארו רבותינו ז"ל³⁹, בעניין שמשון הגיבור.

ובעניינו של צדיק קדוש ונשגב זה, נעתיק ממה שליקט ואסף בטוב טעם ודעת, הגאון רבי יצחק בצרי שליט"א⁴⁰, מדברי רבותינו זיע"א. וכפי שיתבאר להלן.

⁴¹ כתב רבינו האר"י ב-"שער הפסוקים"⁴², שנפשו של אדם הראשון באה בנדב ואביהוא,

³⁵ בראשית, כז' - כב'.

³⁶ עירובין, נד' ע"א.

נדרים, נה' ע"א.

³⁷ תענית, ז' ע"א.

³⁸ בראשית, מט', טז' - יח'.

³⁹ יעוין בפירוש רש"י הקדוש.

⁴⁰ בספרו "אוצר הגלגולים פחד יצחק", (נ"ך, א', עמודים קפו'-קצג').

⁴¹ מכאן ואילך לשון העתקה, עד אשר נציין בהערה "עד כאן לשונו".

⁴² בראשית, סימן ג'.

וארא, סימן ו'.

שופטים, סימן יד'.

והדבר רמוז, בפסוק ⁴³, "וַיְהִי אֲנָשִׁים, אֲשֶׁר הָיוּ טְמְאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם",
ואנשים אלו, היו מישאל ואלצפן, שהתעסקו בקבורת נדב ואביהוא ⁴⁴,
וזהו שאמר הפסוק, שנטמאו "לְנֶפֶשׁ אָדָם", דהיינו לנפש אדם הראשון, כיוון
שבנדב ואביהוא היתה נפש אדם הראשון.

ולאחר מכן, באה נשמת נדב בשמשון, כמבואר ב-"שער הגלגולים" ⁴⁵, וב-"ספר
הליקוטים" ⁴⁶,

ולכך כתוב ⁴⁷, "וַיִּשְׁלַח ה' אֶת יְרֵבֶעֶל וְאֶת בָּדָן, וְאֶת יַפְתָּח וְאֶת שְׁמוּאֵל", ואמרו
חז"ל ⁴⁸, "בָּדָן, הוּא שמשון, ונקרא כך לפי שהוא משבט דן",

אך עומק הדבר, ביאר רבינו האר"י, שנקרא שמשון בשם בָּדָן, משום שהיה
גלגולו של נדב, והיא אותה המילה בהיפוך אותיות ⁴⁹.

על פי האמור, יתבארו דברים רבים שאירעו עם שמשון ... המקבילות עם אדם
הראשון:

א. אדם הראשון, חטא והלך אחרי עניו ⁵⁰, שנאמר ⁵¹, "כִּי טוֹב הָעֵץ לְמַאֲכָל,
וְכִי תִאָּוֶה הוּא לְעֵינַיִם",

⁴³ במדבר, ט' - ו'.

⁴⁴ סוכה, כה' ע"ב.

⁴⁵ הקדמה לו'.

⁴⁶ בפרשתן. בראשית, מט' - טז'.

שופטים, סימן יד'.

⁴⁷ שמואל א', יב' - יא'.

⁴⁸ ראש השנה, כה' ע"א.

⁴⁹ ב-"ספר הליקוטים", כתוב: שהיה מנשמת נדב ואביהוא, והיינו, משום ששניהם היו משורש נשמה אחת,
וכמו שכתב רבינו האר"י ב-"שער הגלגולים" (הקדמה לב'), מה-"זוהר" פרשת "אחרי מות", (דף נז' ע"ב),
ששניהם היו תרי פלגי דגופא, (וכן כתב עוד שם בהקדמה יד', ועוד).

יש לציין עוד, שנשמה זו היתה משורש קין, כמבואר ב-"שער הגלגולים" (שם, ובהקדמה לו'), וב-"ספר
הגלגולים" (פרק כט'), וכן כתב מהר"ם פאפירש ב-"אור הנר" (ערך שמשון).

ולכך, גם שמשון הלך אחר עיניו, וביקש לישא אשה מבנות הפלישתים, שנאמר ⁵², "וַיֹּאמֶר שְׁמִשׁוֹן אֶל אָבִיו, אֹתָהּ קַח לִי, כִּי הִיא זָשָׁרָה בְּעֵינָי" ⁵³.

ב. כמו ששניהם חטאו בעיניהם, כך שניהם נענשו בעיניהם. בשמשון נאמר ⁵⁴, "וַיִּאֱחָזוּהוּ פְּלִשְׁתִּים, וַיִּנְקְרוּ אֶת עֵינָיו", ונענש, משום שהלך אחרי עיניו, ולקח לו מבנות הפלישתים. וכן אנו מוצאים אצל אדם הראשון, שלאחר שעבר על ציווי הקדוש ברוך הוא, ואכל מעץ הדעת, נאמר בו ⁵⁵, "וַתִּפְקְחָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם", שנפקחו עיניהם להביט ברע, ונסתמו מן הקדושה ⁵⁶. הרי, ששניהם חטאו בעיניהם, ונפגמו בהם ⁵⁷.

ג. על שמשון נאמר ⁵⁸, "וַיִּאָּבְדוּ וַאֲמוֹ לֹא יָדְעוּ כִּי מִ-ה' הִיא, כִּי תֵאָנָה הוּא מִבְּקֶשׁ", והיינו, שאביו ואמו, לא ידעו שהטעם שמשון מתאנה לבנות הערלים, הוא משום שהוא גלגול נשמת אדם הראשון, שחטא בגילוי עריות, ולכן, גם שמשון היה הולך אחרי עיניו. וזה, נרמז במילה "תֵאָנָה", שכתובה בכתוב חסר,

⁵⁰ וכמו שנתבאר לעיל באות זו.

⁵¹ בראשית, ג' - ו'.

⁵² שופטים, יד' - ג'.

⁵³ "ספר הליקוט" (שופטים, יד' - ג').

⁵⁴ שופטים, טז' - כא'.

⁵⁵ בראשית, ג' - ז'.

⁵⁶ "זוהר הקדוש", (פרשת "בראשית", דף לו' ע"ב).

⁵⁷ "ספר הליקוט" (שופטים, סימן ה').

⁵⁸ שופטים, יד' - ד'.

לרמוז, שהיה בו נפש אדם הראשון, שחטא בעץ הדעת, שהיה "עץ תאנה"⁵⁹,
 ושמשון, היה צריך לתקן את חטאו של אדם הראשון⁶⁰.

ד. אמרו חז"ל⁶¹, שהיו חמישה אנשים בעולם, שכל אחד מהם זכה לדבר
 מיוחד היוצא מדרך הטבע, ואותו הדבר היה מעין דוגמא של מעלה,
 אחד מן האנשים הללו, הוא שמשון, שהיה נפלא מאוד בכוחו הרב.

וביאר רבינו האר"י⁶², שהכוח המיוחד של שמשון, נובע מאותה נשמה שפרחה
 מאדם הראשון בחטאו, ולקחה חנוך, והיא היתה בשמשון ונתנה לו כוח ותוקף,
 ועל זה אמר שמשון לדלילה⁶³, "אם גִּלְחֵתִי וְסָר מִמֶּנִּי כְחִי, וְחִלֵּיתִי, וְהִיִּיתִי כְּכֹל
 הָאָדָם",

שאם יעבור על נזירותו, ויתגלח, אזי נשמה גבוהה זו תסתלק ממנו, ובזה יסור
 סוד כוחו,

וכפי שהיה לבסוף, כאשר גולח על ידי הפלישתים.

ה. בשמשון נאמר⁶⁴, "וַיִּזְרְיֵנוּ אוֹתוֹ עֲזָתָהּ, וַיִּצְאֶרְוּהוּ בַּנְּחֻשָׁתִים",

וביאר רבינו האר"י⁶⁵, שהטעם שאירע לו כן, הוא משום שחווה סחטה ענבים
 ונתנה לאדם הראשון ושתה יין⁶⁶, ובזה ששתה גרם מיתה לו ולכל באי העולם,
 וגרם להם שיהיו נמסרים ביד הנחש, שהוא ה-ס"מ הוא מלאך המוות,

⁵⁹ ברכות, מ' ע"א.

"זוהר הקדוש", (פרשת "בראשית", דף לו' ע"ב).

⁶⁰ "ספר הליקוטנים", (שופטים, סימן יד').

⁶¹ סוטה, י' ע"א.

⁶² "ספר הליקוטנים", ("שופטים", סימן ה').

⁶³ שופטים, טז' - יז'.

⁶⁴ שופטים, טז' - כא'.

⁶⁵ "ספר הליקוטנים", ("שופטים", סימן ה').

⁶⁶ בראשית רבה, פרשה יט', ה'.

ולכן, נענש שמשון, שהיתה בו נפש אדם הראשון, שייאסר דווקא "בְּנַחֲשֵׁתַיִם".
ו. עוד נאמר בשמשון ⁶⁷, "וַיְהִי טוֹחַן בְּבֵית הָאֲסוּרִים", ובביאור הפסוק גילו לנו רבותינו ז"ל ⁶⁸, שאין טחינה אלא לשון עבירה, שנאמר ⁶⁹, "תִּטְחַן לְאַחַר אֲשֵׁתִי",

והיינו, שכל אחד מן הפלישתים הביא את אשתו לבית האסורים, כדי שתתעבר משמשון, ותלד לו ילדים גיבורים.

ואירע לו כן, כמו שאירע לאדם הראשון,

שכל אותם מאה ושלושים שנה שפירש אדם הראשון מאשתו לאחר שחטא, היו באות רוחות נקבות ומתעברות ממנו ⁷⁰, והיו יולדות רוחין ושדין ולילין ⁷¹.

והנה, אותה אשה שאהב שמשון, והפילה אותו ביד פלישתים, היתה נקרא בשם "דלילה",

ואמרו חז"ל ⁷², שנקראה בשם זה, לרמוז על כך שדלדלה את כוחו ואת מעשיו.

וכתב רבינו האר"י ⁷³, שהיה בה את הכוחות של לילי"ת, שהחטיאה את אדם הראשון ⁷⁴,

⁶⁷ שופטים, טז' - כא'.

⁶⁸ סוטה, י' ע"א.

⁶⁹ איוב, לא' - י'.

⁷⁰ היינו:

מניצוצות הקרי, שהיו יוצאות ממנו.

⁷¹ עירובין, יח' ע"ב.

"זוהר הקדוש", (פרשת "בראשית", דף נד' ע"ב).

⁷² סוטה, ט' ע"ב.

⁷³ "ספר הליקוטים", ("שופטים", סימן ה').

⁷⁴ שהיא חוה הראשונה.

עיין "עץ החיים", (שער מח' פרק ב').

ולכן, שמותיהם שווים, דלילה - לילי"ת, שכן האות ד' מתחלפת באות ת' ⁷⁵.
ז. חטא עץ הדעת, לפי כמה דעות בדברי חז"ל, היה על ידי יין,
וכמו שאמרו במדרש ⁷⁶ וב-"זוהר הקדוש" ⁷⁷, ש-חוה סחטה ענבים ונתנה לו,
ומטעם זה, נצטווה שמשון להיות נזיר מן הבטן, בכדי שלא יבוא לידי חטא כזה,
מחמת נשמת אדם הראשון שהיתה בו ...
והנה, המעיין בדברי המדרשים, יראה את גדולת נשמתו של שמשון, עד כדי כך
שאמרו במדרש ⁷⁸, שיעקב אע"ה היה סבור שמשון הוא יהיה מלך המשיח,
ורק כאשר הוא ראה שלבסוף ימות שמשון, והבין מכך שמשון לא יהיה מלך
המשיח, אמר ⁷⁹, "לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי הֲנִיָּהּ",
והיינו, שמעתה, צריך לקוות לישועת ה', שישלח את מלך המשיח לגאול את
ישראל.

ובביאור הדבר, כתב הגה"ק רבינו צדוק הכהן זיע"א מלובלין ^{80 81} :

⁷⁵ כן כתב ה"זוהר הקדוש", (חלק ג' דף רכח' ע"א):

"אחה"ע, בגרון,

בומ"ף, בשפון,

גיכ"ק, בחיך,

דטלנ"ת, בלישנא,

זשר"ץ, בשיני".

⁷⁶ ברכות, מ' ע"א.

סנהדרין, ע' ע"א.

בראשית רבה, פרשה יט', ה'.

⁷⁷ פרשת "בראשית", דף לו' ע"א.

⁷⁸ בראשית רבה, פרשה צח', יד'.

⁷⁹ בראשית, מט' - יח'.

⁸⁰ בספרו הקדוש "ישראל קדושים", (אות ה').

שבשמשון היתה נפש אדם הראשון, כמבואר לעיל בשם האר"י ז"ל,
ומכיוון ששמשון ראה את עצמו במדרגה כל כך גדולה, שהיתה בו קדושה גדולה
ונבואה, ורוח ה' מפעמת בו תמיד, וכמו כן ניתנה לו מן השמים כוח רב וגבורה,
הוא רצה להכניע את היצר הרע, ולתקן את החטא שחטא אדם הראשון על ידי
הנחש הקדמוני,
כיוון שידע שמשון, שתפקידו של המשיח לתקן את חטאו של אדם הראשון,
וחשב שהוא עצמו יוכל לעשות כן,
וזאת, מחמת היותו משבט דן, שבט אשר נאמר עליו בפרשתן ⁸², "יְהִי דָן נְחֹשׁ עָלַי
דָּרָךְ", שהוא הנחש שמצד הקדושה,
ועל ידי כך, הוא יוכל לתקן את חטא הנחש שהוא ה-ס"מ, ואז תבוא הגאולה
השלימה,
ולפיכך, סבר יעקב אע"ה, ששמשון הוא מלך המשיח, והוא אשר יתקן את חטאו
של אדם הראשון.
ובכדי לתקן הדבר, הלך שמשון ונשא את דלילה, שהיא היתה בחינת לילי"ת ⁸³,
וכמו שכתב רבינו האר"י ⁸⁴, ולכך שמותיהם שווים - דלילה = לילי"ת,
ושמשון, הכיר וידע בעצמו שאינו רוצה לישא אותה בשביל אהבה גופנית
וגשמית, אלא הכל בכדי לתקן את שורש חטאו של אדם הראשון ⁸⁵.

⁸¹ ועיין עוד מה שכתב אדמו"ר הגה"ק רבינו אליהו אליעזר דסלר זיע"א, בספרו הקדוש "מכתב מאליהו",
(חלק ב', עמודים 266-274).

וכמו כן, עיין עוד מה שכתב הגה"ק בעל "באר משה" זיע"א מאוז'רוב, ("שופטים", עמודים ריח'-רכו').

⁸² בראשית, מט' - יז'.

⁸³ שהיא חוה הראשונה, וכמו שנתבאר לעיל.

⁸⁴ "ספר הליקוטנים", (שופטים, סימן ה').

⁸⁵ כתב הגה"ק רבינו רפאל משה אלבאז זיע"א, בספרו הקדוש "עדן מקדם", (אות מם, ערך מילה, סעיף קטן
א):

"בבראשית רבה: 'וְנִפְלְתִי בְיַד הָעַרְלִים' (שופים, טו' - יח') -

ומה שבכל זאת לא הצליח במלאכתו, ואדרבה, על ידי אשה זו ירד ממדרגתו
ונמסר ביד הפלישתים,

הטעם בזה, שלמרות שנפשו היתה גבוהה מאוד, ולבבו היה קדוש ל-ה',
מכל מקום, כל זמן שהנפש נמצאת בגוף, צריך האדם לסייעתא דשמיא גדולה
שיצליח,

והוא לא ביקש עזר וסיוע מ-ה', וסמך על כוחו כי רב,
וטעה באותה הטעות שטעה בר כוזיבא ⁸⁶, שאמר להקדוש ברוך הוא: אל תעזור
לנו, ואל תעזור לשונאינו,

אמר שמשון, רבונו של עולם, אפילו אין ביני לבינם כי אם המילה, כדאי שתציל אותי. עד כאן.

ופירש הרב עיר וקדיש, מהר"ח הכהן, בספר 'עטרת זהב' כתב יד -

דהגם כי טימא ראש נזרו, ולקח אשה מפלישתים, ושכב עם נשג"ז (נכרית, שפחה, גויה, זונה),

ונמצא כי טימא אות ברית קודש, ובעל בת אל נכר,

מכל מקום, אמר שמשון: הבט משמים וראה, כי סוף סוף חותם שלך עמי, כי אות הברית חותם הוא, ולא
בעבור החטא סר החותם שלך. ולכן, הגם כי אין ביני לבינם אלא אות ברית, אף שהוא פגום, אין ראוי לך
למוסריני ביד הערלים.

עד כאן דבריו, והביאו הרב 'דבש לפי'.

ואני עני, לא הבנתי אמרי קדוש -

כי ידוע מה שכתב רבינו האר"י ז"ל: שהפוגם אות ברית קודש, ובפרט הבא על הגויה, סר ממנו החותם
שהיה חתום - שד"י מבחוץ והוי"ה מבפנים.

ואיך אמר הרב: ולא בעבור החטא סר החותם שלך?

כי קושטא קאי, כי נתקלקל החותם ונעשה סגור, חותם צ"ר הצורר מסיטרא דקליפה?

וכעת צריך עיון, וגם צריך יישוב לדברי הבראשית רבה.

ברם, על המתבאר השתא, בעניין דרך תיקונו של שמשון בחטא אדם הראשון:

שפיר ביקש שמשון מהבורא ית"ש להצילו, שכן כל עניינו קדוש וטהור היה, ויודע תעלומות יודע. ודוק.

⁸⁶ איכה רבה, (על הפסוק "בלע ה' ולא חמל").

וכעין זה, איתא במסכת גיטין (נז' ע"א), על בר דרומא.

לפי שחשב שהוא המשיח,

והיו סבורים שניהם, שהמשיח אינו צריך עזר וסיוע מהקדוש ברוך הוא, אך אין הדבר כן, אלא, כמו שכל אדם צריך סיוע, גם המשיח צריך סיוע גדול מן השמיים,

ואילולי כן, אינו יכול לו,

וכיוון שלא ביקשו סיוע מהקדוש ברוך הוא, לא הצליחו להתגבר על הסטרא אחרא, ונפלו ביד הקליפות⁸⁷.

והנה, כאשר נדייק בדברים קדושים ונעלים אלו, נשכיל ונבין:

שחטאו של שמשון, היה פגם דק מן הדק במידת הגאווה!

ומעתה, היא היא כוונתו הקדושה של יעקב אע"ה, במאמרו⁸⁸, "לִישׁוּעָתְךָ קוֹיֵתִי הַזֶּה":

דהנה, שם הוי"ה ברוך הוא, מלמד על מידת הענווה⁸⁹.

וראשי התיבות של המילים "לִישׁוּעָתְךָ קוֹיֵתִי", הינם קל',

המרמזים על חטאו של אדם הראשון, ותיקונם על ידי מידת הענווה, יחד עם עמל התורה הנרמז אף הוא במילה זו,

ובזה רצה יעקב אע"ה, להורות דרך לבניו ולבני בניו, שעניין הישועה, ותיקון חטאו של אדם הראשון, תלוי ועומד בעניינים נשגבים אלו.

ה. על מאמר שר המשקים⁹⁰, "וַיִּשֶׂם אֶתְנוּ נֶעַר עֲבָרִי, עֶבֶד לְשֵׁר הַטַּבָּחִים, וַנִּסְפָּר לוֹ, וַיִּפְתָּר לָנוּ אֶת חַלְמֹתֵינוּ, אִישׁ פְּחַלְמוֹ פֶּתֵר", כתב רש"י הקדוש⁹¹:

⁸⁷ עד כאן לשונו.

⁸⁸ בראשית, מט' - יח'.

⁸⁹ כן כתב הגה"ק רבינו מרדכי הכהן זיע"א, ("שפתי כהן", ויקרא, ו' - ב').

⁹⁰ בראשית, מא' - יב'.

⁹¹ יעויין עוד בדברי רבותינו ז"ל במדרש (בראשית רבה, פרשה פט', ז'):

" יַעַר עֲבָרֵי עֶבֶד - אַרְוִירִים הַרְשָׁעִים, שֶׁאֵין טוֹבָתָם שְׁלֵמָה.

מִזְכִּירוּ בַלְשׁוֹן בְּזִיוֹן -

יַעַר - שׁוֹטָה, וְאֵין רְאוּי לְגִדּוּלָה,

יַעַרְי - אֲפִילוֹ לְשׁוֹנֵינוּ אֵינוֹ מְכִיר,

יַעַבְד - וְכֹתוֹב בְּנִימוּסֵי מִצְרִים, שֶׁאֵין עֶבֶד מוֹלֵךְ, וְלֹא לּוֹבֵשׁ בְּגָדֵי שְׂרִים".

ויעויין בזה, מה שכתב הגה"ק רבינו עמור אביטבול זיע"א⁹² :

"וְאֵנִי הַצַּעִיר, נִרְאָה לִי בְּדֶרֶךְ רִמּוֹז, לְדוֹרְשׁוֹ לְטוֹבָה.

וְהוּא, בְּמָה דְאִיתָא⁹³ -

"כִּיּוֹן שְׂרָאָה שֶׁר הַמְשָׁקִים אֶת פְּרָעָה, שֶׁהִיָּתָה נִפְשׁוֹ מִבְּקִשְׁתָּ לְצִאת,

הִיָּה מִחֲשָׁב בְּדַעְתּוֹ, וְאֹמֵר -

אִם יָמוּת פְּרָעָה זֶה, וְעָמַד מֶלֶךְ אַחֵר, אֵינִי יוֹדֵעַ אִם מַעֲמִידֵנִי בְּאַמוּנָתִי אִם לֹא.

וְיִדְבַר שֶׁר הַמְשָׁקִים (בְּרֵאשִׁית, מֵא' - ט')

אֵמֵר לוֹ, שְׁנֵי חֲטָאִים יֵשׁ בְּיָדִי,

אַחַת, שֶׁלֹּא עָשִׂיתִי לְיוֹסֵף טוֹבָה וְהִזְכַּרְתִּיו לְפָנָיִךְ,

וְאַחֵר שֶׁרְאִיתִיךָ מִצְטַעַר עַל פְּתָרוֹנוֹ שֶׁל חֲלוֹם, וְלֹא גִלִּיתִי לְךָ עָלָיו, שֶׁהִיָּה יוֹדֵעַ פְּתָרוֹנוֹ.

וְשֵׁם אֲתָנוּ נֵעַר עֲבָרֵי וְגו' (בְּרֵאשִׁית, מֵא' - יב') -

אֵף עַל פִּי שֶׁהִזְכִּיר אֹתוֹ, הוּא מִבְּזָהוּ, שֶׁהוּא יוֹדֵעַ לְאִיזָה גְדֻלָּה הוּא נִכְנָס.

מִיָּד, וְיִשְׁלַח פְּרָעָה וְיִקְרָא, וְשֵׁם אֲתָנוּ וְגו' (בְּרֵאשִׁית, מֵא' - יד') -

אֵמֵר רְבִי שְׁמוּאֵל בֶּר נַחֲמָן, אַרְוִירִים הֵם הַרְשָׁעִים, שֶׁאֵין עוֹשִׂים טוֹבָה שְׁלֵמָה,

יַעַר - שׁוֹטָה,

יַעַרְי - שׁוֹנָא,

יַעַבְד - שֶׁכֶּךָ מוֹכֵת בְּסִקְרִידֵיךְ שֶׁל פְּרָעָה, שֶׁאֵין עֶבֶד מוֹלֵךְ, וְלֹא לּוֹבֵשׁ כְּלִידִים".

⁹² בספרו הקדוש "עומר התנופה", עמוד מב'.

⁹³ יעויין בספר "שכחת לקט" (אדם והדורות עד נח, אות יז'), שכתב כן משם ספר "גליא רזיא" (יז' ע"ג):

"חֲנוּךְ, אֲתַגְלַגַּל בְּאַלְיַעֲזָר,

שחנוך⁹⁴ נתגלגל באליעזר⁹⁵, ואליעזר ביוסף, ועתיד להתגלגל במשיח בן אפרים.
וידוע, שחנוך שהוא מ"ט⁹⁶, אקרי נער⁹⁷.

ואחר כך, ביוסף,

ועתיד להתגלגל במשיח בן אפרים."

⁹⁴ שהיה דור שביעי לאדם הראשון, בנו של ירד, ואביו של מתושלח,

אשר עליו נאמר (בראשית, ה' - כד') -

"וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוּךְ אֶת הָאֱלֹהִים, וְאֵינֶנּוּ, כִּי לָקַח אֶתֹּ אֱלֹהִים."

ויעוין במסכת "דרך ארץ זוטא":

שחנוך, עלה בחייו לגן עדן.

ופירש בזה הרלב"ג:

"והנה, לזאת הסיבה, לא זכר בו מיתה,

וזכרה בשאר האנשים שנזכרו עמו,

להורות, על ההבדל שהיה בינו וביניהם,

כי הוא השלים נפשו, והגיע בו שלמותו, ושאר האנשים ההם, מתו בלא חמדה."

עוד יעוין ב"פסיקתא דרב כהנא" (פרשה כג'):

"כל השביעין חביבין ...

בדורות, השביעי חביב - אדם, שת, אנוש, קינן, מהללאל, ירד, חנוך ...

באבות, השביעי חביב - אברהם, יצחק, יעקב, לוי, קהת, עמרם, משה."

⁹⁵ עבד אברהם.

⁹⁶ יעוין בתרגום התנא הקדוש - יונתן בן עוזיאל (בראשית, ה' - כד'):

"וַיִּפְלַח חֲנוּךְ בְּקוֹשְׁטָא קָדָם יי, וְהָא לִיתוּהִי עִם דִּי־רִי אַרְעָא, אַרוּם אַתְּנָגִיד וְסָלִיק לְרַקִּיעָא בְּמִימְרָ קָדָם יי, וְקָרָא
שְׁמִיהּ מִיטְטְרוֹן סְפָרָא רַבָּא,"

והיינו:

שחנוך, עלה לשמים עוד בחייו, והפך למלאך בשם מטטרון.

⁹⁷ יעוין מה שכתב בזה ה"זוהר הקדוש" (תיקוני הזוהר, תיקונא שתיתאה, דף כג' ע"א):

"אַפְרוּחִים, מְסַטְרָא דְנַעַר מְטַטְרוֹן".

וזה שאמר שר המשקים ⁹⁸, 'וְשָׂם אֶתְנֹנִי נֶעַר עֲבָרִי -

שהוא נער, לפי שנשמת חנוך נתגלגלה בו,

ועוד ⁹⁹, 'עֶבֶד לְשֵׁר הַטְּבָחִים' -

היינו, לאברהם,

שיש בו נשמת אליעזר, שהיה עבד לאברהם.

ומה שנקרא שר הטבחים ¹⁰⁰ -

כי הדורות הקודמים, כולם היו רשעים, והיו עושים רצון יצרם הרע,

והוא, התחיל לטבוח טבח ביצר הרע, וביטל מעט עבודה זרה,

ולכן, קראו שר הטבחים.

או, על שם שרצה לזבוח את בנו, על קדושת שמו יתברך".

והנה, על מאמר הכתוב ¹⁰¹, 'וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוּךְ אֶת הָאֱלֹהִים וַאֲיָנָנוּ כִּי לָקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים,

כתב התנא הקדוש - יונתן בן עוזיאל:

"וּפְלַח חֲנוּךְ בְּקוֹשֵׁטָא קְדָם יְיָ, וְהָא לִיתוּהִי עִם דִּיִּירִי אַרְעָא, אַרוּם אֶתְנַגִּיד וְסָלִיק

לְרִקִיעָא בְּמִימְרֵי קְדָם יְיָ, וְקָרָא שְׁמִיהּ מִיטְטְרוֹן סְפָרָא רַבָּא" ¹⁰².

ויעויין בדבריו של הגה"ק רבינו אליהו הכהן האיתמרי זיע"א מאיזמיר ¹⁰³,

שהביא מדברי הגה"ק רבינו מנחם עזריה זיע"א מפאנו ^{104 105} :

⁹⁸ בראשית, מא' - יב'.

⁹⁹ שם.

¹⁰⁰ היינו:

אברהם אע"ה.

¹⁰¹ בראשית, ה' - כד'.

¹⁰² ותרגום דבריו הקדושים:

ויתהלך חנוך באמת ובתמים לפני ה', ואינו לפני דיירי הארץ, שכן הוא עלה לרקיע על פי דיבורו של

הבורא ית"ש, ונעשה מלאך, וקראו הבורא ית"ש מיטטרון הסופר הגדול.

¹⁰³ בספרו הקדוש "מדרש תלפיות" (ענף חנוך).

"חנוך, לא היה מְצַנֵּה, אלא על שבע מצוות בני נח, והיה מתחילה מחסידי אומות העולם,

אלא, שפירש מדרכיהם, והלך בדרכי ישראל, כמי שאינו מְצַנֵּה ועושה, או כעין גר צדק אשר בכל דור ודור,

ונתקבל במעלה עליונה, לאות ולמופת לבני שת¹⁰⁶, מה שמתוקן להם אם ייטיבו דרכיהם,

וכיוון שעלה, שוב לא ירד.

והנה, סביב למחנהו רשעים יתהלכון, המבקשים להפרידו חלילה וחס.

והוא היה תופר מנעלים, לקשר העולמות,

ועל כל תפירה ותפירה, אמר: בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלֻכוֹתוֹ, לְעוֹלָם וָעֶד.

שיש בפסוק זה, ייחוד וקישור כל היכלות, בעליונים".

ויעויין עוד, בדברי הגה"ק רבינו משה קורדובירו זיע"א¹⁰⁷, ובדברי הגה"ק רבינו מכלוף אביחצירא זיע"א¹⁰⁸:

שכתב, שחנוך תופר סנדלים היה.

והנה, על פי זה, ביאר רבינו הרי"ח הטוב זיע"א¹⁰⁹, את מאמר הכתובים בפרשת "יתרו"¹¹⁰, "אַתֶּם רְאִיתֶם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְמִצְרָיִם, וְאֲשָׂא אֶתְכֶם עַל פְּנֵי נְשָׁרִים,

¹⁰⁴ בספרו הקדוש "עשרה מאמרות" (מאמר אם כל חי, חלק שלישי, סימן כב').

¹⁰⁵ ועיין עוד בספר הקדוש "אור יקר" (פרשת "בא", שער ג', סימן ד', כרך ז', דף קצה'), להגה"ק רבינו משה קורדובירו זיע"א.

¹⁰⁶ שיצאו ממנו ישראל.

¹⁰⁷ בספרו הקדוש "אור יקר" (פרשת "ויקהל", סימן ה', כרך יא', דף קג').

¹⁰⁸ בספרו הקדוש "מכלול יופי" (עמוד ע', אות צט').

¹⁰⁹ בספרו הקדוש "עוד יוסף חי - דרושים", (פרשת "יתרו").

¹¹⁰ שמות, יט', ד' - ה'.

וְאָבָא אֶתְכֶם אֵלַי. וְעַתָּה אִם שָׁמוּעַ תִּשְׁמָעוּ בְּקִלִּי, וּשְׁמַרְתֶּם אֶת בְּרִיתִי, וְהִיִּתֶם לִי
סִגְלָה מִכָּל הָעַמִּים, כִּי לִי כָּל הָאָרֶץ":

"ידוע, שניצוצות הקדושה המעורבים ב-דצח"ם¹¹¹, צריך לעשות בהם שני
מלאכות,

האחד, לבררם ולהוציאם מן ה-דצח"ם¹¹²,

והשני, לתפורם ולחברם הפרצוף העליון השייכים לו ...

ובמאמר רבותינו ז"ל, שאמרו: חנוך, תופר סנדלים היה ... הכוונה הוא, שתיבת
'סנדלים', היא מורכבת משני תיבות ביחד,

וקרינון בה, סן דלים.

והיינו -

'סן', הוא לשון סינון, כי תיבת 'סן', הוא שורש מסננת, כמו שכתב בערוך.

וקאי, על בירור ניצוצי קדושה, שבהיותם מעורבים ב-דצח"ם¹¹³, נקראים
'דלים',

והצדיקים, מבררים אותם, ומסננים אותם, מן הסיגים שבהם.

והוא¹¹⁴, אחרי הסינון, היה תופרם, ומחברם בפרצוף העליון שהם שייכים לו.

וזהו שנאמר, 'תופר סן דלים' -

רצונו לומר, כי סינון הדלים, הם ניצוצות הקדושה שהיו מעורבים ב-דצח"ם¹¹⁵.

¹¹¹ היינו:

דומם, צומח, חי, מדבר.

¹¹² כנ"ל.

¹¹³ כנ"ל.

¹¹⁴ היינו:

חנוך.

¹¹⁵ היינו:

ולגירסה אחרת, דגרסי, 'תופר מנעלים היה', גם כן יבוא אל נכון -
ד- 'מנעלים', גם היא מילה מורכבת, שהוא 'מן עלים',
דניצוצי הקדושה, כשיתבררו מן ה-דצח"ם¹¹⁶, נקראים 'מִים נֹקְבִין',
והוא תופר אותם, לעשותם פרצוף שלם, ומעלה אותם למעלה.
ו- 'עלים', רצונו לומר, עֲלִיָּה.
נמצא, בירור ניצוצות הקדושה, יש בו שני מלאכות -
האחד, אסיפה וקיבוץ מן ה-דצח"ם¹¹⁷,
והשני, מלאכת התפירה והחיבור.
וגם המלאכה השנית, היא בכלל מלאכה של אסיפה וקיבוץ -
כי התפירה, עניינה הוא, להיות מקבץ ומאסף החלקים יחד, הקטנים עם
הגדולים.
והנה, נודע, כי ישראל בהיותם בשיעבוד מצרים, היו עושין בירור ניצוצות
הקדושה, על ידי ייסורין דווקא,
כי עדיין לא ניתנה התורה, כדי שיעשו בירור על ידי עסק התורה.
וכשיצאו, דהוֹסְרוּ מהם הייסורין,
תיכף ומייד, ניתנה להם תורה, כדי שיעשו בירור על ידי עסק התורה.
ובזה פירשתי בסייעתא דשמיא, מה שאמר פרעה על ידי השר שלו¹¹⁸, 'הֲנִי רָבִים
עִתָּה עִם הָאָרֶץ, וְהִשְׁבַּתְּם אֹתָם מִסְבָּלְתָם' -
רצונו לומר, כיוון דעִתָּה הם עם הארץ, דאין להם תורה,
אי אפשר להם לעשות בירור, אלא רק על ידי הייסורין,

דומם, צומח, חי, מדבר.

¹¹⁶ כ"ל.

¹¹⁷ כ"ל.

¹¹⁸ שמות, ה' - ה'.

ואיך תשביתו אותם מסבלותם?

דאם יהיו בטלים, איך נעשה הבירור שצריכים אליו??!

ובזה פירשתי בסייעתא דשמיא, את מאמר הכתוב¹¹⁹, 'אֲשֶׁרִי הַגָּבֵר אֲשֶׁר תִּיִסְרְנוּ
?ה, וּמִתּוֹרֶתְךָ תִּלְמְדֵנוּ' -

כי בייסורין, הוא מרוויח הרבה, שעושה בירור,

אך וודאי יותר טוב לו, ש-'וּמִתּוֹרֶתְךָ תִּלְמְדֵנוּ', שיעשה הבירור ולא יצטרך
לייסורין.

וזה שנאמר¹²⁰, 'וְעַתָּה אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמְעוּ בְּקוֹלִי, וְשָׁמַרְתֶּם אֶת בְּרִיתִי, וְהִיִּיתֶם לִי
סִגְלָה מִכָּל הָעַמִּים, כִּי לִי כָּל הָאָרֶץ' -

'שָׁמוֹעַ', הוא לשון אסיפה וקיבוץ,

דקאי, על בירור ניצוצות הקדושה,

מלשון¹²¹, 'וַיִּשְׁמַע שְׂאוּל אֶת הָעָם'.

כלומר, מקודם, כשהייתם במצרים, הייתם נצרכין לייסורין,

כדי שעל ידם, תעשו אסיפה וקיבוץ לניצוצות הקדושה, מן ה-דצח"ם¹²².

אך עתה, שאני נותן לכם את התורה,

'אם שָׁמוֹעַ', אז 'תִּשְׁמְעוּ',

דהיינו, שתעשו אסיפה וקיבוץ לניצוצי הקדושה, ואין אתם צריכים לייסורין,

אלא, תעשו מלאכה זו בקולי, זו התורה שאני נותן לכם.

או הכוונה, כך -

¹¹⁹ תהילים, צד' - יב'.

¹²⁰ שמות, יט' - ה'.

¹²¹ שמואל א', טו' - ד'.

¹²² היינו:

דומם, צומח, חי, מדבר.

אִם¹²³, בניקוד כזה - 'אִם', זו התורה שנקראת 'אִם'¹²⁴, 'כִּי אִם לְבִינָה תִקְרָא' -
שְׁנֵקְרָאת אִם לְלוּמְדֶיהָ¹²⁵,

'אִם שְׁמוּעַ' אותה, אז 'תְּשִׁמְעוּ' לעשות אסיפה וקיבוץ, ותהיו 'בְּקִלִּי' ".
ועל כל פנים:

יסוד מאמרו של חנוך, בעת היותו תופר ומקשר את המנעלים והסנדלים, נעוץ
בעניין "מידת הענווה",

שכן, עיקרו, קבלת עול מלכותו יתברך, בתכלית ההתבטלות והענווה.

ו. ידועים ומפורסמים, דברי רבותינו ז"ל¹²⁶, על מאמר הכתוב¹²⁷, "אֵלֶּה
תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, בְּהַבְרָאָם, בְּיוֹם עֲשׂוֹת הַהָזֶה אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם":

"אל תקרי 'בְּהַבְרָאָם', אלא בה"י בְּרָאָם".

וביאר בזה, הגה"ק רבינו משה אלשיך זיע"א - "האלשיך הקדוש"¹²⁸:

דהנה, על מאמר הכתוב¹²⁹, "בַּסֶּפֶת תֵּשְׁבוּ שְׁבַעַת יָמִים, כָּל הָאָזְרַח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ
בַּסֶּפֶת", דרשו רבותינו ז"ל¹³⁰, "אמרה תורה, כל שבעת הימים צא מדירת קבע,
ושב בדירת עראי".

והיינו, שצריך האדם לָשִׁים אל מול עיניו, את מאמר דוד הע"ה¹³¹, "יָמֵי שְׁנוֹתַיִנוּ
בְּהֵם שְׁבָעִים שָׁנָה",

¹²³ היינו, מאמר הכתוב:

"ועתה אם שמוע תשמעו בקלי, ושמרתם את בריתי, והייתם לי סגלה מכל העמים, כי לי כל הארץ".

¹²⁴ משלי, ב' - ג'.

¹²⁵ במדבר רבה, פרשה י', ד'.

¹²⁶ מנחות, כט' ע"ב.

¹²⁷ בראשית, ב' - ד'.

¹²⁸ ויקרא, כג' - לג'.

¹²⁹ ויקרא, כג' - מב'.

¹³⁰ סוכה, ב' ע"א.

שכל חייו, הינם חיי עראי, אשר סופם לבוא אל קיצם,
ועל כן, בחג הסוכות, עליו לצאת מזירת קבע, אל דירת העראי.
ומטעם כך, ברא הבורא ית"ש את עולמו, באות ה' -
שכן, באות ה', נרמזים הדינים של דפנות הסוכה ¹³², אשר שיעורה הוא ב' דפנות
והשלישית אפילו בטפח ¹³³,
וזאת, בכדי ללמד לאדם, שכל התכלית של העולם הזה, הינו "עולם עראי".
ומעתה, נשכיל ונבין, את דברי רבותינו ז"ל ¹³⁴, על מאמר הכתוב ¹³⁵, "אלה
תולדות השמים והארץ, בהבראם, ביום עשות יהוה אלהים ארץ ושמים":
"אל תקרא 'בהבראם', אלא באברהם,
באברהם מתקיים עלמא",
שכן, בהיות אברהם אע"ה חי חיי עראי, מתקיים כל העולם כולו!
והנה, על מאמר הכתוב בפרשת "וישב" ¹³⁶, "ויקהי כהיום הזה, ויבא הביתה לעשות
מלאכתו, ואין איש מאנשי הבית שם בבית", מצינו לדרשת רבותינו ז"ל ¹³⁷:
"ויבא הביתה לעשות מלאכתו - רבי אליעזר אומר, שבת היתה,
דכתוב ¹³⁸, "כי בו שבת מפל מלאכתו",

¹³¹ תהילים, צ' - י'.

¹³² היינו:

צורת האות ר' שבאות ה', מרמזת על ב' דפנות,

והאות י' אשר בתחתית האות ה', מרמזת על הדופן השלישית, ששיעורה אפילו בטפח.

¹³³ סוכה, ו' ע"ב.

¹³⁴ "זוהר הקדוש", (פרשת "לך לך", דף פו' ע"ב).

¹³⁵ בראשית, ב' - ד'.

¹³⁶ בראשית, לט' - יא'.

¹³⁷ ילקוט שמעוני, (פרשת "וישב", רמז קמו').

ומה מלאכה היתה לו?

שזנה וקורא, מה שצאביו למדו".

והנה, על מאמר הכתוב בפרשת "וישב"¹³⁹, "ויהי זהה את יוסף, ויהי איש
מצליח, ויהי בבית אדניו המצרי", כתב רבינו הר"ח הטוב זיע"א¹⁴⁰ :

"נראה לי בסייעתא דשמיא -

דידוע, יעקב אע"ה, יש בשמו ז' הוי"ת¹⁴¹,

כי מספר 'יעקב', עולה מספר ז' הוי"ת¹⁴², שהם של ז' ספירות: חסד, גבורה,
תפארת, נצח, הוד, יסוד, מלכות,

שהם שבעת ימי השבוע ...

אך יוסף הצדיק ע"ה, שמו מספר ששה הוי"ת¹⁴³,

שהם כנגד ששה ימי החול, וכנגד שבת - לא יש לו שם הוי"ה.

ועניין אשת פוטיפרע, היה בשבת,

ולכן, צריך לו שמירה בשבת יותר.

על כן¹⁴⁴, 'ויהי ה' את יוסף' -

¹³⁸ בראשית, ב' - ג'.

¹³⁹ בראשית, לט' - ב'.

¹⁴⁰ בספרו הקדוש "בן איש חי דרשות", על פרשתו.

¹⁴¹ היינו:

מילת "יעקב", עולה בגימטריא למניין 182,

וכמו כן, ז' פעמים שם הוי"ה, עולים בגימטריא למניין זה.

¹⁴² וכדלעיל בהערה הקודמת.

¹⁴³ היינו:

מילת "יוסף", עולה בגימטריא למניין 156,

וכמו כן, ו' פעמים שם הוי"ה, עולים בגימטריא למניין זה.

שחיבר עמו, עוד שם אחד משמות הוי"ה, כדי להשלים לו כנגד יום השביעי.

ואז ¹⁴⁵, 'וַיְהִי אִישׁ -

ראשי תיבות: את יום שבת, או: את יום שביעי - 'מַצְלִיחַ' ¹⁴⁶.

ולכך ¹⁴⁷, 'וַיְהִי בְּבֵית אֲדֹנָיו הַמְצָרִי -

באין מורא ופחד, כי עתה נשלמו בו ז' הוי"ו"ת, כנגד כל שבעת ימי השבוע".

ומצינו עוד, שיוסף הצדיק ע"ה, היה שומר שבת קודש, דהנה, על מאמר הכתוב
בפרשת "מקץ" ¹⁴⁸, "וַיִּרְא יוֹסֵף אֶתְּם אֶת בְּנֵימִין, וַיֹּאמֶר לְאַשֶׁר עַל בֵּיתוֹ, הֲבֵא אֶת
הָאֲנָשִׁים הַבְּיָתָה, וּטְבַח טְבַח זֶהְכֹּן, כִּי אֲתִי יֹאכְלוּ הָאֲנָשִׁים בְּצִהָרִים", דרשו
רבותינו ז"ל ¹⁴⁹:

"וַאֲיִן 'הֶכֶן', אֶלָּא שַׁבָּת,

הֵיךְ מָה דְאֵת אָמַר ¹⁵⁰, 'וַהֲיָה בַּיּוֹם הַשְּׁשִׁי, וְהִכִּינוּ וְגו'.

הַדָּא אָמְרָה, שְׁשֹׁמֵר יוֹסֵף אֶת הַשַּׁבָּת, קָדָם שְׁלֵא תִנְתֵּן.

¹⁵¹ אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲתָה שְׁמַרְתָּ אֶת הַשַּׁבָּת עַד שְׁלֵא נִתְּנָה,

חֵייד, שְׁאֲנִי עוֹשֶׂה שְׁבֹן בְּנֶדְ יִהְיֶה מִקְרִיב בְּשַׁבָּת.

מַיִן?

מַמָּה שְׁקָרָאוּ בְּעֵינָיִן ¹⁵², 'בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, נָשִׂיא לְבָנֵי אֶפְרַיִם'."

¹⁴⁴ בראשית, לט' - ב'.

¹⁴⁵ בראשית, לט' - ב'.

¹⁴⁶ בראשית, לט' - ב'.

¹⁴⁷ בראשית, לט' - ב'.

¹⁴⁸ בראשית, מג' - טז'.

¹⁴⁹ בראשית רבה, פרשה צב', ד'.

¹⁵⁰ שמות, טז' - ה'.

¹⁵¹ מדרש תנחומא, (פרשת "נשא", אות כח').

והנה, **שבת קודש**, האמורה בפרשת "בראשית" - במאמר הכתובים¹⁵³, "וַיִּכְלֹוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, וְכָל צָבָאָם. וַיִּכַּל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי - מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה, וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. וַיְבָרֵךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי, וַיְקַדְּשׁ אֹתוֹ, כִּי בּוֹ שָׁבַת מְכָל מְלַאכְתּוֹ, אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת", **היא יסוד האמונה בהתבטלות ובענווה מוחלטת, בהבורא ית"ש**,

וכמו שכתב אדונינו הרמב"ן זיע"א, על מאמר הכתוב¹⁵⁴, "זְכוֹר אֶת יוֹם הַשְּׁבִיט לְקַדְּשׁוֹ":

"אחר שציווה שנאמין בשם המיוחד יתברך, שהוא הנמצא, הוא הבורא, הוא המבין, והיכול, ושנייחד האמונה בכל אלה והכבוד לו לבדו, וציווה שנכבד זכר שמו,

ציווה, שנעשה בזה סימן וזיכרון תמיד, להודיע שהוא ברא הכל,

והיא מצות השבת, שהיא זכר למעשה בראשית ...

ולכך אמרו ז"ל¹⁵⁵, שהשבת שקולה כנגד כל מצות שבתורה, כמו שאמרו בעבודה זרה -

מפני, שבה נעיד על כל עיקרי האמונה בחידוש ובהשגחה ובנבואה".

וכן כתב ה"חיי אדם"¹⁵⁶ :

"שבת קודש, הוא האות הגדול והברית שנתן הקדוש ברוך הוא לישראל,

למען יִדְעוּ, כי ששת ימים עשה ה' כל מה שברא בשמים ובארץ, וְשָׁבַת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי,

והוא יסוד האמונה, לִידַע שהעולם הוא מחודש.

¹⁵² במדבר, ז' - מח'.

¹⁵³ בראשית, ב', א' - ג'

¹⁵⁴ שמות, כ' - ח'.

¹⁵⁵ חולין, ה' ע"א.

¹⁵⁶ חלק ב'-ג', הלכות שבת ומועדים, כלל א'.

וכיון שברא הכל, הוא אדון על הכל, ואנחנו עבדיו, ומחויבים לעשות רצונו, ולעבדו בכל גופנו ונשמתנו וממוננו, כי הכל שלו".

והיינו:

שנצטוונו בזה, לדעת לדורות עולם, שהבורא ית"ש, היה הווה ויהיה, ושהכל ממנו ית"ש.

ועתה, תשכיל ותבין:

מחמת שהיה יוסף הצדיק ע"ה בעל ענווה מוחלטת, ובפרט באשר הוא שמר שבת קודש, הוא זכה לתוספת האות ה' בשמו ¹⁵⁷,

וכמאמר הכתוב ¹⁵⁸, "יעדות ביהוסף שמו, בצאתו על ארץ מצרים, שפת לא ידעתי אשמע",

ומה גם, שהוא זכה לתוספת אות זו, בעבור היותו שומר אות ברית קודש, ומקדש שם שמים בסתר ¹⁵⁹, שהוא בכלל מידת הענווה.

ז. בעניין גדלותו ומעלתו של רש"י הקדוש, כתב גאון עוזינו - הרב חיד"א זיע"א ¹⁶⁰:

"ושמעתי מפה קדוש רב מופלג, שקיבל מרבו: דרש"י, התענה תרי"ג תעניות קודם שכתב פירוש התורה.

והיה אומר רבינו תם נכדו: מה שפירש אדוני זקני הש"ס, אף אני אעשה זאת. אבל פירוש המקרא, לית בחילי, כי לא אוכל עשוהו.

ועתה ראיתי בספר 'מאמר העיתים', להרמ"ע, שנדפס בדיהרנפארט, שנת תג"ן,

אשר בסוף הספר ממש, הביא מעשה ממקובל גדול, פלא והפלא.

¹⁵⁷ וכמו שנתבאר לעיל באות ב'.

¹⁵⁸ תהילים, פא' - ו'.

¹⁵⁹ סוטה, י' ע"ב.

¹⁶⁰ בספרו הקדוש "שם הגדולים", (מערכת גדולים, אות ש', סעיף קטן לה' - רש"י הוא רבינו שלמה יצחקי).

ומכלל הדברים נראה: שרש"י כתב פירושו על פי הסוד, ויש בדבריו רזין עילאין, ולכן התענה תרי"ג תעניות, ומשה רבינו ע"ה אמר לו 'אשריך' וכו'.

והמקובל, הוא החסיד מהר"ר נחמן בר שמואל ז"ל, שהפליא לעשות והלך על קבר רש"י ז"ל, ועשה סיגופים והפסקות,

עד שגילו לו סוד מה שכתב רש"י, וַיִּתְנַקְלוּ אֹתוֹ¹⁶¹, 'אתו, עמו, כלומר אליו', סודות עליונות. עיין שם באריכות".

והנה, סוד זה שכתב אותו גאון וקדוש רבינו נחמן בר שמואל זיע"א, הועתק בשלימותו על ידי דודי זקני הגה"ק רבי ישראל קריספין זיע"א, והובא בתוספת פירוש נכבד ועמוק על ידי אביו - זקני הגה"ק רבינו יעיש קריספין זיע"א^{162 163}.

ובתוך העתקת דברי קודשו, מצינו:

¹⁶¹ בראשית, לז' - יח'.

¹⁶² בספרו הקדוש "פרח שושנה", (בראשית, לז' - יח').

¹⁶³ וזה לשון קודשו של זקני הגה"ק זיע"א:

"זה הלשון, העתיקו בני חמודי וידידי, מעלת החכם השלם כמוהר"ר ישראל קריספין נר"ו, מספר 'אמרי חיים' בפרשת 'וישב', בפסוק וַיִּתְנַקְלוּ אֹתוֹ.

ופירש רש"י: 'אתו, עמו, כלומר אליו',

והרב נחמן בר שמואל ז"ל, כתב על לשון רש"י דבר נפלא, סוגר ואין פותח.

ושלח לי, להאיר עיני בזה העניין, אם אוכל.

והגם דדשו בו קמאי, רבני עולם, חלקם בחיים, וראו בו סוד בדבר, כי כל דברי רבינו רש"י ז"ל בדרך נסתר, כמו שכתבתי בפירושי על התורה כמה לשונות של רש"י ז"ל.

לזאת, בכאן, אענה גם אני חלקי, בעזרת ה' יתברך, בדרך אם אפשר,

לא בהחלטי, חלילה וחס,

אכתוב כפי מה שהשיגה ידי יד כהה.

ולשונו העתקה הנ"ל, יבוא לבדו, באותיות גדולות קצת,

ופירושי יבוא באותיות דקות, על כל מילה ומילה,

כמו שעניי חכמים ישמרם צורם ויחיייהם, יראו אם אפשר".

"שאלו רבי ישמעאל ורבי נחמני למטטרו"ן: למה זכית להיות גדול מכל צבא מרום?

אמר: לפי ששמי חנוך בן ירד, וסימן לדבר 'חֲנֹךְ לְנֶעֱר עַל פִּי דְרָכָיו'¹⁶⁴, וזה האות, כי אות יו"ד, מעולה מכל האותיות שבתורה, חוץ משמות הקדושים" וכו'.

ובביאור דבריו הקדושים, ביאר זקני הגה"ק זיע"א:

"בא להודיע לנו, ד-צו"ךי הגדול ורפואה לתחיית המתים, הוא מידת הענוה, דכל מי שיש בו גסות הרוח, אין עפרו ננער בתחיית המתים"¹⁶⁵.

דכל מי שהוא עניו, מובטח שיחיה.

וזה רמז באות חנוך בן ירד, שְׁיִחְנֹךְ עצמו ויהיה ירוד ועניו.

והעד, מן תשובת השאלה ששאלו רבי ישמעאל ורבי נחמני ע"ה למטטרו"ן, כאשר לפניך.

והשיבם: לפי ששמי חנוך בן ירד,

לומר לך, ד-צו"ךי הגדול, מידת הענוה, ובה זכה לזאת המעלה, להיות גדול מכל צבא השמים.

עוד כתב, וסימן לדבר 'חֲנֹךְ לְנֶעֱר עַל פִּי דְרָכָיו'¹⁶⁶: פירוש, חנוך, הוא מטטרו"ן נער, והגם שהוא גדול, מקטין את עצמו, ומחשיב עצמו נער משרת".

ולאור המתבאר, נראה לעניות דעתי - בסייעתא דשמיא, לבאר בסוד עניין גלגול חנוך באליעזר וביוסף¹⁶⁷:

¹⁶⁴ משלי, כב' - ו'.

¹⁶⁵ סוטה, ה' ע"א.

¹⁶⁶ משלי, כב' - ו'.

¹⁶⁷ וכמו שנתבאר לעיל באות ה'.

דהנה, אליעזר עבד אברהם, היה מתבטל בתכלית הענווה אל אברהם אע"ה - שהיה בעל ענווה מולחטת,

ובסוד "עבד", אשר אין לו משל עצמו מאום.

וכמו כן, יוסף הצדיק ע"ה, שהיה גדול במידת הענווה, בהתבטלות מוחלטת, וכמו שנתבאר לעיל¹⁶⁸.

וממילא אם כן, שורשם הקדוש, היה בנשמת חנוך בן ירד, אשר זכה לכל גדלותו וקדושתו, בעבור מידת הענווה שהיתה בו.

ח. במסכת גיטין¹⁶⁹, מצינו למעשה דלהלן:

"מעשה ברבי יהושע בן חנניה, שהלך לכרך גדול שברומי,

אמרו לו, תינוק אחד יש בבית האסורים, יפה עיניים וטוב רואי, וקווצותיו סדורות לו תלתלים.

הלך ועמד על פתח בית האסורים, אמר¹⁷⁰, 'מי נתן למשסה יעקב, וישראל לבזזים?'

ענה אותו תינוק, ואמר¹⁷¹, 'הלוא ה' זו חטאנו לו, ולא אבו בדרכיו הלוך, ולא שמעו בתורתו!'

אמר¹⁷², מובטחני בו, שמורה הוראה בישראל!

¹⁶⁸ באות ו'.

¹⁶⁹ נח' ע"ב.

¹⁷⁰ ישעיה, מב' - כד':

"מי נתן למשסה יעקב, וישראל לבזזים, הלוא יהוה זו חטאנו לו, ולא אבו בדרכיו הלוך, ולא שמעו בתורתו".

¹⁷¹ ישעיה, מב' - כד':

"מי נתן למשסה יעקב, וישראל לבזזים, הלוא יהוה זו חטאנו לו, ולא אבו בדרכיו הלוך, ולא שמעו בתורתו".

¹⁷² היינו:

רבי יהושע בן חנניה.

העבודה ¹⁷³, שאיני זו מכאן, עד שאפדנו בכל ממון שפוסקין עליו.

אמרו, לא זו משם, עד שפדאו בממון הרבה,

ולא היו ימים מועטין, עד שהורה הוראה בישראל.

ומנו ¹⁷⁴ ?

רבי ישמעאל בן אלישע.

והנה, נחלקו רבותינו הראשונים כמלאכים, מי היה אותו רבי ישמעאל בן אלישע,

האם היה זה, רבי ישמעאל בן אלישע כהן גדול - שהיה מעשרת הרוגי מלכות,

או שמא היה זה רבי ישמעאל בן אלישע, שהיה נכדו.

ויעויין בדברי "בעלי התוספות" ¹⁷⁵, וב"תוספות ר"י החסיד" ¹⁷⁶ :

הסוברים, שהיה זה רבי ישמעאל בן אלישע, נכדו של רבי ישמעאל בן אלישע

כהן גדול - שהיה מעשרת הרוגי מלכות.

ומאידך, יעויין בדברי רבינו ניסים גאון ¹⁷⁷, ובדברי "ספר יוחסין", וכן הוא בדברי

ה"כפתור ופרח" ¹⁷⁸, וכן הוא דעת רבינו האר"י זיע"א ¹⁷⁹ :

הסוברים, שהיה זה רבי ישמעאל בן אלישע כהן גדול - שהיה מעשרת הרוגי

מלכות.

¹⁷³ הי"מ:

לשון שבועה.

¹⁷⁴ הי"מ:

מי הוא אותו התינוק?

¹⁷⁵ יבמות, קד' ע"א. ד"ה "אמר".

מנחות, סד' ע"ב. ד"ה "ארור".

¹⁷⁶ ברכות, נז' ע"ב.

¹⁷⁷ ברכות, נז' ע"ב.

¹⁷⁸ פ"י.

¹⁷⁹ בספרו הקדוש "שער הגלגולים", הקדמה לד'.

ובביאור הנפקא מינא, מי היה אותו רבי ישמעאל בן אלישע, כתב רבינו האר"י זיע"א¹⁸⁰ :

דהנה, סוד נשמתו של רבי ישמעאל בן אלישע כהן גדול - שהיה מעשרת הרוגי מלכות,

היה, מנשמת יוסף הצדיק, שבא לתקן את חטאו של אדם הראשון.

והנה, בשעה שתיקן יוסף הצדיק את חטאו של אדם הראשון, יצאו מבין אצבעותיו י' טיפין¹⁸¹,

ומחמת שכך, לא היה בו כוח להוציא לאור את נשמות הגרים.

ובכדי לכפר על ההבטה של יוסף הצדיק באשת פוטיפר, שמחמתה יצאו ממנו אותם י' הטיפין -

וכמו כן, בכדי לכפר על כך שהפשיטו אחיו את בגדיו ממנו¹⁸²,

הפשיט הקיסר את עור פניו של רבי ישמעאל בן אלישע כהן גדול, בעת שהמיתו¹⁸³ -

שבזה, יש את עניין "ההפְּשָׁטָה", שהפשיטו את עורו, כשם שהפשיטו את בגדיו של יוסף הצדיק,

ויש את עניין הפשטת "הפְּנִים", כנגד הבטת "הפנים" של יוסף הצדיק.

וכשם שהיה יוסף הצדיק, "יִפָּה תֵּאָר וְיִפָּה מְרָאָה"¹⁸⁴,

אף רבי ישמעאל בן אלישע כהן גדול, היה, "יפה עיניים וטוב רואי, וקווצותיו סדורות לו תלתלים"¹⁸⁵.

¹⁸⁰ בספרו הקדוש "שער הגלגולים", הקדמה לד'.

¹⁸¹ סוטה, לו' ע"ב.

¹⁸² בראשית, לז' - כג'.

¹⁸³ עבודה זרה, יא' ע"ב.

¹⁸⁴ בראשית, לט' - ו'.

¹⁸⁵ גיטין, נח' ע"ב.

וכשם שיוסף הצדיק, נשבה לבין האומות ¹⁸⁶,

אף רבי ישמעאל בן אלישע כהן גדול, נשבה לבין האומות ¹⁸⁷.

ועל כך, כאשר שאל רבי יהושע בן חנניה את אותו התינוק ¹⁸⁸, "מי נתן למשסה ועקב, וישראל לבזזים?"

הוא נתכווין לרמוז לו, "כי בעוון ניצוצות טיפי הזרע של יוסף, שירדו בקליפות במקום הרגלים, אשר שם הוא סוד המשיסה ברגלים, לכן נשבה בין הגויים".

ועל כך ענה לו אותו התינוק - רבי ישמעאל בן אלישע כהן גדול ¹⁸⁹, "הלוא ה' זו חטאנו לו, ולא אבו בדרכיו הלוך, ולא שמענו בתורתו!"

והנה, ידוע ומפורסם מה שכתב הגה"ק רבינו משה איסרליש זיע"א ¹⁹⁰:

"ויש לנשים לזהר, פשיוצאות מן הטבילה, שיפגע בה חביתה, שלא יפגע בה תחלה דבר טמא או עובד כוכבים.

ואם פגעו בה דברים אלו, אם היא יראת שמים תחזר ותטבל".

וכתב על זה הגה"ק רבינו שבתאי הכהן זיע"א ¹⁹¹:

"כן הוא ב-ישערי דורא' סימן כג' ...

¹⁸⁶ בספר בראשית, פרק לז'.

ובתהילים, קה' - יז'.

¹⁸⁷ גיטין, נח' ע"ב.

¹⁸⁸ ישעיה, מב' - כד'.

"מי נתן למשסה ועקב, וישראל לבזזים, הלוא יהנה זו חטאנו לו, ולא אבו בדרכיו הלוך, ולא שמענו בתורתו".

¹⁸⁹ ישעיה, מב' - כד'.

"מי נתן למשסה ועקב, וישראל לבזזים, הלוא יהנה זו חטאנו לו, ולא אבו בדרכיו הלוך, ולא שמענו בתורתו".

¹⁹⁰ יורה דעה, סימן קצח', סעיף מח'.

¹⁹¹ "שפתי כהן", (שם, בסעיף קטן סא').

גרסינן בפרק 'ערבי פסחים' ¹⁹² : האי מאן דפגע באיתתא, בעידנא דסלקה מטבילת מצווה, אם איהו קדים ומשמש - אחדה ליה לדידיה רוח זנונית, אי איהו קדמה ומשמשה - אחדה לה לדידה רוח זנונית,
מאי תקנתיה?

לימא הכי, 'שפך בוז על נדיבים, ונתעם בתהו לא דרך' ¹⁹³, עד כאן ...
אבל בעל 'תולדות אהרון', לא ציין מקרא ד-'שפך בוז על נדיבים', אלא 'ומזיח אפיקים רפה' ¹⁹⁴ ...
הלכך, נמרינהו לתרווייהו".

ומקור הדברים, נמצא בדבריו של הגה"ק רבינו יצחק בן רבי מאיר הלוי זיע"א מדורה ¹⁹⁵ :

"ואשה היוצאת מן הטבילה, חבירתה תפגע בה, פן יפגעו בה גויים או חזיר או כלב או חמור לקראתה.

כי 'ספר המקצועות', כתב: אם טבלה, ופגעה בכלב או בכל דבר טמא, אם האשה יריאה שמים, לא תשמש עם בעלה עד שתחזור ותטבול, כדי שלא יהיו לה בנים מכוערים ודומים לכלב,

וכן אם פגעה בחמור, תטבול פעם אחרת, כדי שלא יהיו לה בנים טיפשים כחמור, וכן אם פגעה בעם הארץ וכן בגויים.

ומעשה באלישע כהן גדול, שלא היו לו בנים מתקיימים -

ונכנס לפני הקדוש ברוך הוא, ואמר לפניו: **ריבון כל העולמים, מפני מה יש לצדיקים בנים ולי אין בנים?**

והשיבו: **מפני שנוהגים בטהרה בשעה שמשמשין מטותיהן.**

¹⁹² פסחים, קיא' ע"א.

¹⁹³ תהילים, קז' - מ'.

¹⁹⁴ איוב, יב' - כא'.

¹⁹⁵ בספרו הקדוש "שערי דורא", (הלכות נדה, סימן כג').

הלך והרצה הדברים לאשתו, וקבלו עליהם לעשות כן.

פעם אחת ירדה לטבול,

ופגע בה מצורע, וחזרה וטבלה ועלתה,

ופגע בה חזיר, וחזרה וטבלה ועלתה,

ופגע בה גמל,

ובפעם רביעית גוי,

ובפעם חמישית ערל,

בשישית כלב,

בשביעית חמור,

בשמינית סוס,

בתשיעית עם הארץ,

בעשירית ישמעאל,

ובכל פעם, טבלה פעם אחרת!

נכמרו רחמיו של הקדוש ברוך הוא, ואמר למטטרו"ן שר הפנים: עד מתי צדקת זו מצטערת?

לך ועמוד לפני צדקת זו על פתח המקווה, כדי שתתעבר הלילה הזאת, ותלד צדיק קדוש וטהור.

מיד ירד מטטרו"ן שר הפנים, וישב על פתח המקווה,

וראתהו, ורצתה לחזור ולטבול!

אמר לה מטטרו"ן: דעי, שאני מטטרו"ן שר הפנים, וכבר בא עלבונך לפני הקדוש ברוך הוא, והוא שיגרני אצלך.

מיד שמחה שְׂמֵחָה גדולה, והלכה ונתעברה באותו לילה את רבי ישמעאל בן אלישע כהן גדול, והיה דיוקנו דומה למטטרו"ן.

מה עשה מטטרו"ן?

נעשה סנדיקיס, פירוש בעל ברית.

לפיכך, כל שעה שהיה רבי ישמעאל רוצה לעלות לרקיע, היה מזכיר השם שמסר לו מטטרו"ן שר הפנים, ועלה."

ומעתה, נשכיל ונבין, את סוד הדמיון של רבי ישמעאל בן אלישע כהן גדול ויוסף הצדיק ע"ה, ואת סוד גלגולם:

שכן, עיבורו של רבי ישמעאל בן אלישע כהן גדול, היה מכוחו של חנוך בן ירד - מלאך מטטרו"ן¹⁹⁶, אשר זכה לגדלותו וקדושתו מכוח מידת הענווה¹⁹⁷, ובדומה ליוסף הצדיק ע"ה, אשר היה בבחינת "נער"¹⁹⁸, בחינת חנוך בן ירד - מלאך מטטרו"ן¹⁹⁹.

ועל פי זה, נראה בסייעתא דשמיא, לבאר כמין חומר, את תשובתו של רבי ישמעאל בן אלישע כהן גדול לרבי יהושע בן חנניה:

דהנה, המילים אותם השיב רבי ישמעאל בן אלישע כהן גדול, בתשובתו לרבי יהושע בן חנניה²⁰⁰, "מי נתן למשסה יעקב, וישראל לבזזים, הלוא יהנה זי חטאנו לו, ולא אבו בדרךיו הלוח, ולא שמעו בתורתו", עולים בגימטריא למניין 2007, וכמו כן, המילים "בעבור מכירת יהוסף צדיק חי, ובסוד מידת הענווה", עולים בגימטריא למניין זה.

והוזכר יוסף הצדיק ע"ה, בשמו "יהוסף" בדווקא, שכן האות ה' שבשמו מרמזת על מידת הענווה אשר זכה לה²⁰¹,

¹⁹⁶ וכמו שנתבאר לעיל באותיות ה'-ז'.

¹⁹⁷ וכמו שנתבאר לעיל באות ז'.

¹⁹⁸ וכמו שנתבאר לעיל באות ה'.

¹⁹⁹ וכמו שנתבאר לעיל באותיות ה'-ז'.

²⁰⁰ ישעיה, מב' - כד'.

²⁰¹ וכמו שנתבאר לעיל באות ו'.

ואשר מחמתה זכה להיות בבחינת "צדיק חי", וכמאמר הכתוב²⁰², "וַיֵּאמֶר יִשְׂרָאֵל, רב עוד יוסף בְּנֵי חַי, אֵלֶכָה וְאֶרְאֶנּוּ בְּטָרֶם אָמוּת", בסוד שמירת אות ברית קודש, הבאה מחמת מידת הענווה.

ולפיכך, עול הגלות, בבחינת²⁰³, "מִי נָתַן לְמִשְׁפַּחַת יַעֲקֹב, וַיִּשְׂרָאֵל לְבַזְזִים", בא, בהעדר מידת הענווה, ובסוד מכירת יוסף הצדיק ע"ה,

ורק כאשר תשוב מידה זו למקומה, יחד עם שמירת שבת קודש - מידתו של יוסף הצדיק ע"ה²⁰⁴, יצאו בני ישראל מן הגלות.

וכאשר שמע רבי יהושע בן חנניה את תשובתו זו, נתפעל עד למאוד, מעומק הבחנתו וקדושתו, בחינת קדושת יוסף הצדיק ע"ה, ובחינת קדושת חנוך בן ירד,

שכן, רק על ידי קדושה זו, אפשר להיות בבחינת "מורה הוראה בישראל", המאיר מקדושתו לדורו ולדורות עולם, והמנתב דרכם ונתיבתם - למען יצאו מאפילה לאורה, ומחושך לאור גדול. ודוק.

וכמו כן, מטעם כך, רבי ישמעאל שהיה משורשו של חנוך בן ירד, הוא אשר הלך לשאול ממנו את סוד כוחו ומעלתו²⁰⁵,

ומחמת שהוא היה נוהג בדרכיו ובמעשיו, גילה לו חנוך בן ירד את סודו. ודוק.

ט. במסכת נדרים²⁰⁶, מצינו לדברי רבותינו ז"ל:

"אמר שמעון הצדיק, מימי לא אכלתי אשם נזיר טמא, אלא אחד.

פעם אחת, בא אדם אחד נזיר מן הדרום, וראיתיו, שהוא יפה עינים, וטוב רואי, וקווצותיו סדורות לו תלתלים.

אמרתי לו: בני, מה ראית להשחית את שערך זה הנאה?

²⁰² בראשית, מה' - כח'.

²⁰³ ישעיה, מב' - כד'.

²⁰⁴ וכמו שנתבאר לעיל באות ו'.

²⁰⁵ וכמו שנתבאר לעיל באות ז', בדבריו הקדושים של הגה"ק רבינו נחמן בר שמואל זיע"א.

²⁰⁶ ט' ע"ב.

אמר לי: רועה הייתי לאבא בעירי -

הלכתי למלאות מים מן המעיין, ונסתכלתי בבבואה שלי, ופחו עלי יצרי, וביקש לטורדני מן העולם,

אמרתי לו: **רשע, למה אתה מתגאה בעולם שאינו שלך, במי שהוא עתיד להיות רימה ותולעה!?**

העבודה, שאגלחך לשמים!

מיד עמדתי ונשקתיו על ראשו,

אמרתי לו: בני, כמוך ירבו נוזרי נזירות בישראל!"

והנה, כתב הגה"ק רבינו מנחם עזריה זיע"א מפאנו ²⁰⁷:

"אבשלום, בא באדם נזיר, הנזכר בנדרים פרק קמא ²⁰⁸... הוא תיקונו של אבשלום.

שם, היה שְׁעָרוֹ סִיבָה - כי נתגאה בְּשְׁעָרוֹ, והיה נזיר - כדאיתא בנזיר ²⁰⁹,

והבחור הלזה היה נזיר - לגלחם לשמים,

וכאן בְּשְׁעָרוֹת, היה תיקונו בסוד שערות אדם הראשון."

וביאור דבריו הקדושים, כך הוא:

א. בתלמוד ירושלמי ²¹⁰, הובא המעשה באותו נזיר, בתוספת אות אחת:

"פעם אחד, עלה אלי אדם אחד מדרום, וראיתיו, **אדמוני עם יפה עינים וטוב רואי**, וקווצותיו מסודרות תילי תילים".

ב. **"אדמוני", הוא כינוי לדוד הע"ה ²¹¹.**

²⁰⁷ בספרו הקדוש "גלגולי נשמות", (אות א', סעיף קטן כ').

²⁰⁸ ט' ע"ב.

²⁰⁹ ד' ע"ב.

²¹⁰ נדרים, פרק א' הלכה א'.

²¹¹ שמואל א', טז' - יב'.

- ג. "רועה צאן", הוא כינוי לדוד הע"ה ²¹².
- ד. הנזיר, הינו, גלגול אבשלום בנו של דוד הע"ה שהיה נזיר ²¹³.
שכן, אף אבשלום, היה יפה תואר עד למאוד,
וכמאמר הכתוב ²¹⁴, "וּכְאֲבִשָׁלוֹם לֹא הָיָה אִישׁ יָפֵה בְּכָל יִשְׂרָאֵל לְהֵלֵל מְאֹד, מִכֶּפֶר
רְגֵלוֹ וְעַד קֶדְקֶדוֹ לֹא הָיָה בּוֹ מוֹם".
ה. שְׁעָרוֹ שֶׁל אֲבִשָׁלוֹם גָּדוֹל עַד לְמֵאוֹד,
וכמאמר הכתוב ²¹⁵, "וּבְגִלְחוֹ אֶת רֹאשׁוֹ, וְהָיָה מְקַץ יָמִים לְיָמִים אֲשֶׁר יִגְלַח - כִּי
כָבֵד עָלָיו, וְגִלְחוֹ, וְשָׁקַל אֶת שְׁעָרָו רֹאשׁוֹ מֵאֲתִים שְׁקָלִים בְּאֶבֶן הַמֶּלֶךְ".
ובמסכת סוטה ²¹⁶, שנינו: "אֲבִשָׁלוֹם נִתְגָּאָה בְּשְׁעָרוֹ, לְפִיכָךְ נִתְלָה בְּשְׁעָרוֹ".
ו. על גודל מעלת שְׁעָרוֹ שֶׁל אֲבִשָׁלוֹם, נאמר ²¹⁷, שהיה "מעין דוגמא של
מעלה",
ובעומק העניין, מצינו ²¹⁸, שהיה שְׁעָרוֹ בְּבַחֲיִנַת שְׁעָרוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, יציר
כִּפְיוֹ שֶׁל הַבּוֹרָא ית"ש,
והיינו, שאבשלום היה צריך לתקן את שְׁעָרוֹ, ולקדשו, כתיקון לאדם הראשון ²¹⁹.
ולהלך יתבאר.

"וַיִּשְׁלַח וַיְבִיאָהוּ, וְהוּא אֲדָמוֹנִי עִם יָפֵה עֵינַיִם וְטוֹב רֹאֵי, וַיֹּאמֶר יְהוָה, קוּמִם מִשְׁחֵהוּ, כִּי זֶה הוּא".

²¹² תהילים, עח' - ע':

"וַיִּבְסַר בְּדוֹד עֲבָדוֹ, וַיִּקְחֵהוּ מִמְּקִלְאֵת צֹאן".

²¹³ נזיר, ד' ע"ב.

²¹⁴ שמואל ב', יד' - כה'.

²¹⁵ שם, פסוק כו'.

²¹⁶ פרק א' משנה ח'.

²¹⁷ סוטה, י' ע"א.

²¹⁸ פרקי דרבי אליעזר, (פרק נב').

ז. כאשר מרד אבשלום בדוד אביו, נאמר²²⁰ : "וַיְהִי מִקֶּחַךְ אַרְבַּעִים שָׁנָה, וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם אֶל הַמֶּלֶךְ, אֵלֶיךָ נָא וְאַשְׁלֵם אֶת נְדָרַי אֲשֶׁר נְדַרְתִּי לַיהוָה בְּחֶבְרוֹן. כִּי נָדַר עֲבָדְךָ, בְּשִׁבְתִּי בְּגִשׁוֹר, בְּאֶרֶס, לֵאמֹר, אִם יָשׁוּב יְשִׁיבֵנִי יְהוָה יְרוּשָׁלַם, וְעֲבַדְתִּי אֶת יְהוָה. וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ, לָךְ בְּשָׁלוֹם, וַיֵּקֶם, וַיֵּלֶךְ חֶבְרוֹנָה", והיינו: שבכדי למרוד בדוד אביו, ובכדי לקיים את נזירותו, ברח אבשלום מירושלים לדרום²²¹.

ח. לפיכך:

אותו הנזיר שבא מן הדרום, שהיה אדמוני ורועה צאן כדוד הע"ה, וַיִּפֶּה תוֹאֵר ובעל תלתלים וכו' כאבשלום,

תיקן את מה שנתגאה בשערו כאבשלום,

ועלה מן הדרום לירושלים, לקיים את נזרו, ולכפר על מרד אבשלום בדוד אביו - שירד מירושלים לדרום, בשביל לפגוע בכיבוד אב ואם.

והנה, כאשר נתבונן במעשה של רבי ישמעאל בן אלישע²²², ובמעשה זה של אותו הנזיר²²³, נראה דבר פלא, כאשר בשניהם מוזכר הלשון: "יפה עינים, וטוב רואי, וקווצותיו סדורות לו תלתלים".

ואפשר, שְׁהַמְכֵּנָה המשותף שבהם, כך הוא:

דהנה, נתבאר לנו באות זו²²⁴, שעומק עניין שְׁעָרוֹ של אבשלום, נעוץ בתיקון חטאו של אדם הראשון,

²¹⁹ ביאור הרד"ל, (פרקי דרבי אליעזר, פרק נב', אות כז').

²²⁰ שמואל ב', טו', ז' - ט'.

²²¹ נזיר, ד' ע"ב.

²²² וכמו שנתבאר לעיל באות ז'.

²²³ כאשר נתבאר באות זו.

²²⁴ בסעיף קטן ו'.

ועוד נתבאר לנו באות זו ²²⁵, ש-אבשלום לא הצליח לתקן זאת, מחמת מידת הגאווה, שהיתה שורש חטאו של אדם הראשון ²²⁶.

עד אשר הגיע הנזיר מן הדרום, שהשכיל והבין את עומק התיקון, אשר שורשו ב-"מידת הענווה",

וכאומרו: "רשע, למה אתה מתגאה בעולם שאינו שלך, במי שהוא עתיד להיות רימה ותולעה?!".

וכאז, כן עניינו של רבי ישמעאל בן אלישע כהן גדול, אשר היה שלם ב-"מידת הענווה", בהיותו דבוק ורחוק ביוסף הצדיק ע"ה, ובמלאך מט"ט ²²⁷.

ובפרט, שיוסף הצדיק ע"ה, תיקן חטאו של אדם הראשון ²²⁸.

ועל כן, בשניהם המאמר אחד הוא: "יפה עינים, וטוב רואי, וקווצותיו סדורות לו תלתלים",

להורות, שתיקון אחד להם, והוא, אך ורק בכוחה של "מידת הענווה". ודוק.

ל. על מאמר הכתוב בפרשת "וישב" ²²⁹, "וַיִּשְׁרְאֵל אֶהָב אֶת יוֹסֵף מִכָּל בָּנָיו, כִּי בֶן זִקְנִים הוּא לוֹ, וְעָשָׂה לוֹ כְּתֻנֹת פְּסִים", כתב רבינו בחיי זיע"א:

"שמסר לו, סוד כב' אותיות ...

והכוונה בזה, שהלבישו ידיעת החכמה, בשם כב' אותיות, כמו שלמד מפי שם ועבר".

ובביאור דברי רבינו זיע"א - "בשם כב' אותיות", כתב הגה"ק רבינו יום טוב ליפמן הלר זיע"א - בעל "תוספות יום טוב" ²³⁰:

²²⁵ בסעיף קטן ח'.

²²⁶ וכמו שנתבאר לעיל באותיות ב'-ג'.

²²⁷ וכמו שנתבאר לעיל באותיות ה'-ו'-ז'-ח'.

²²⁸ "שער הגלגולים", (הקדמה לב').

²²⁹ בראשית, לז' - ג'.

²³⁰ בספרו הקדוש "טוב טעם" על התורה, (בפרשת "וישב". בראשית, לז' - ג').

"זה השם, תמצא בפרדס²³¹, שער פרטי השמות²³², פרק י"ד -
ויש בו ד' שמות אלו: אנקת"ם, פסת"ם, פספסת"ם, דיונסי"ם,
והשם השלישי²³³, נרמז ב-'פְתַנְתַּת פְּסִים'."

וכאשר נעיין במקור הדברים, דברי הגה"ק רבינו משה קורדובירו זיע"א²³⁴, נראה
כדלהלן:

"בשם בן כב', ונקרא כן מפני שיש בו כב' אותיות,

ויחסו רבי נחוניא - אל התפארת, וכן הסכימו המפרשים.

וזהו: אנקת"ם, פסת"ם, פספסי"ם, דיונסי"ם,

והוא יוצא מברכת כהנים".

ובמהות שמות הקודש הללו, כתב רבינו זיע"א:

"ופירשו המפרשים בשם זה, כי לכל אחד מה-ד' שמות הנזכר, לו סגולה בפני
עצמה.

ה-א', אנקת"ם -

הוא טוב להשמיע תפילה, ופירושו: שומע אנקת תמים.

ה-ב', פסת"ם -

הוא נותן פיסת בר, לצריכים מזון.

ספר זה, עוסק בפירוש דברי הקבלה שנמצאים בפירוש רבינו בחיי זיע"א על התורה, על פי קבלת
הגה"ק רבינו משה קורדובירו זיע"א.

²³¹ היינו:

ספר "פרדס רימונים", להגה"ק רבינו משה קורדובירו זיע"א.

²³² שער כא'.

²³³ היינו:

פספסת"ם.

²³⁴ בספרו הקדוש "פרדס רימונים", (שער כא', פרק יד').

ה-ג', פספסי"ם -

מלשון ²³⁵, 'וְעָשָׂה לוֹ כְּתִנֶּת פְּסִים',

והוא נותן בגד ללבוש.

ה-ד', דיונסי"ם -

והוא עושה ניסים ונפלאות.

ובהם נשתמש יעקב אע"ה, באומרו ²³⁶, 'אִם יִהְיֶה אֱלֹקִים עִמָּדִי, וְשָׁמְרֵנִי ... וְנָתַן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבִגְד לְלַבֵּשׁ'.
זהו צירוף מוצא השם מברכת כהנים, ולא מצאנו מי שידבר בזה השם יותר".

ויעויין עוד, בדבריו של הגה"ק רבינו אברהם סבע זיע"א ²³⁷, בביאורו לברכת כהנים:

"והשם שיוצא מאלו השלושה פסוקים ²³⁸, הוא שם של כב' אותיות, כנגד 'בְּדָ בְרָךְ יִשְׂרָאֵל' ²³⁹.

להורות, שזאת הברכה, היא כלל כל התורה כולה, שיש בה כב' אותיות.

והוא, שם: אנקת"ם, פסת"ם, פספסי"ם, דיונסי"ם, בשכמל"ו ²⁴⁰,

שיש בו כב' אותיות ²⁴¹, והוא שם של ברכת כהנים,

²³⁵ בראשית, לז' - ג'.

²³⁶ בראשית, כח' - כ'.

²³⁷ בספרו הקדוש "צור המור", (במדבר, ו' - כז').

²³⁸ של ברכת כהנים.

²³⁹ בראשית, מח' - כ'.

²⁴⁰ היינו:

"בְּרוּךְ שֵׁם כְבוֹד מְלֻכוֹתָ לְעוֹלָם וָעֶד".

²⁴¹ היינו:

בשמות הקודש, אנקת"ם, פסת"ם, פספסי"ם, דיונסי"ם,

והוא טוב לשמירה, ולכל הדברים.

והאומרו דרך תפילה, כזה הסדר, יועיל לו מאוד,

ובפרט כשיאמרו ברכת כהנים, יאמר: אֵל נָא קָרַב תְּשׁוּעַת מְצַפִּיָּה, פְּחָדָה סָר
תּוֹצִיאֵם מִמַּאֲסָר, פְּדָה סוֹעִים פֶּתַח סוּמִים יִשְׁעָה מְצַפִּים, דָּלָה יוֹקְשִׁים וְקַבֵּץ
נְפוּצִים סִמְךָ יְיָ-הַ מִּפְּלִתֵינוּ. בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד."

ויעויין עוד בדברי מו"ז הגה"ק רבינו יעיש קריספין זיע"א²⁴², בביאור שמות
הקודש היוצאים מברכת כהנים, היאך רמזם יעקב אע"ה לבנו יוסף הצדיק ע"ה,
במאמר הכתוב²⁴³, "וְיִשְׂרָאֵל אָהַב אֶת יוֹסֵף מִכָּל בְּנָיו, כִּי בֶן זְקִנִים הוּא לוֹ, וַעֲשֵׂה
לוֹ כְּתָנֶת פָּסִים".

ומעתה, נראה לבאר כמין חומר, את סמיכות "פרשת נזיר"²⁴⁴, ו-"פרשת סוטה"²⁴⁵,
ל-"פרשת ברכת כהנים"²⁴⁶:

להודיע ולהיוודע, שעיקר ברכת כהנים, הינה למתקני חטאו של אדם הראשון,
בעניין "מידת הענווה"²⁴⁷, אשר כל גופי תורה תלויים בה,

שכן, דברי התורה הקדושה מתקיימים, רק במי שְׂמֵשִׁים את עצמו כמדבר²⁴⁸,
וכמים²⁴⁹, והיינו מידת הענווה,

ישנם כב' אותיות.

²⁴² בספרו הקדוש "פרח שושנה", (בפרשת "בראשית". בראשית, לז' - ג').

²⁴³ בראשית, לז' - ג'.

²⁴⁴ במדבר, ו', א' - ח'.

²⁴⁵ במדבר, ה', יא' - לא'.

²⁴⁶ במדבר, ו', כב' - כז'.

²⁴⁷ וכמו שנתבאר לעיל באותיות ג'-ד'-ה'-ו'-ז'-ח'-ט'.

²⁴⁸ עירובין, נד' ע"א.

נדרים, נה' ע"א.

²⁴⁹ תענית, ז' ע"א.

והוא עניין הנזיר המתקן חטאו של אדם הראשון, הפורש מן היין "בחינת הליצנות, בחינת סוטה", אשר שורשה נעוץ ב-"מידת הגאווה"²⁵⁰.

ועל כך, הזהירנו שלמה הע"ה²⁵¹, "לֵץ הֵינִי הִמָּה שְׁכָר, וְכָל שְׂגָה בּוֹ לֹא יִחְכָּם":

שכן, אותו הֵלֵץ, הוא הנוהג ב-"מידת הגאווה",

אשר היא בבחינת עמלק, שעליו אמר שלמה הע"ה²⁵², "לֵץ תִּפְּהַ וּפְתִי יַעֲרֹם, וְהוֹכִיחַ לְנַבֹּן וְבִין דָּעַת"²⁵³,

והוא הגורם לאדם לשכח את תלמודו, ואף לגרוע מתיקון חטאו של אדם הראשון²⁵⁴.

והנה, כתב השל"ה הקדוש זיע"א²⁵⁵:

"חייב אדם לשמוח בזה החג ביותר, כי הוא יום שזכינו בו לכתר תורה ...

כי היום הקדוש הזה, הוא יומא דדינא.

וזה לשון 'תולעת יעקב' דף נח' -

ודע, כי כמו שבראש השנה רצה הקדוש ברוך הוא להשגיח ולדרוש מעשה בני אדם, כי הוא יום הבריאה הראשונה וחידוש העולם,

וכמו שתיקנו לומר: 'זה היום תחילת מעשיך' ...

כן רצה ביום מתן תורה, שהוא מורה על חידוש העולם להשגיח ולדרוש על מעשה העולם, ולדונו על פירות האילן ...

וכבר ביארנו, כי הפירות ההם, הם הנשמות הפורחות מאילנו של הקדוש ברוך הוא,

²⁵⁰ וכמו שנתבאר לעיל באותיות ב'ג'.

²⁵¹ משלי, כ' - א'.

²⁵² משלי, יט' - כה'.

²⁵³ וכמו שנתבאר לעיל באות ג'.

²⁵⁴ וכמו שנתבאר לעיל באות ג'.

²⁵⁵ מסכת שבועות, (נר מצוה, אות ט').

והעולם נידון ביום זה, על התורה שניתנה בו שביטלו עצמם ממנה."

וכעין זה, כתב הגה"ק בעל "שפת אמת" זיע"א ²⁵⁶ :

"בכל שנה ושנה, מקבל כל אחד מישראל בחג הזה, כל מה שעתיד להבין ולחדש בתורה".

ועל כן :

שומא עלינו, לחלץ חושים ולעמוד על המשמר, בכל זמן עת, ובפרט בזמן זה, להתחזק בכל כוח ב-"מידת הענווה",

אשר רק היא המקיימת את דברי התורה הקדושה, ואת תיקון חטאו של אדם הראשון.

וכאשר נזכה לזה, יתקיים בנו מאמר הכתוב בפרשתן ²⁵⁷, "וְשָׂמוּ אֶת שְׁמֵי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאָנִי אֶבְרָכֶם". **אמן.**

יתן ה' יתברך, ונזכה לזה. **אמן.**

²⁵⁶ שבועות, שנת תרלה'.

²⁵⁷ במדבר, ו' - כז'.

"וְצַתְתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְזוּמַתִּי יָד וְשֵׁם"

- הגה"ק רבי רפאל משה אלבאז בן רבי שמואל זיע"א
- הגה"צ רבי דוד מסעוד עובדיה בן אסתר זיע"א
- הגה"צ רבי חיים וואלקין בן צביה זיע"א
- הגה"צ רבי משה איבגי בן אסתר זיע"א
- רבי אברהם איבגי בר רחמה זצ"ל
- רבי שלום איבגי בר רחמה זצ"ל
- צורי (צורישדי) גניש ז"ל בן יולנדה תחי'
- אפרים (אפי) ביתן בן קונפיטה ז"ל
- משה חיון בר קוקה ז"ל
- דב לוסטרניק בר אביבה ז"ל
- ~~~
- הצדקת מזל טוב אלבאז (לבית סודרי) בת רבקה ע"ה
- הצדקת מרים רמו עובדיה בת אסתר ע"ה
- הצדקת ברוריה מויאל בת חוה ע"ה
- זוהרה פרץ (לבית כהן) בת רחל ע"ה
- מזל טוב סיגלר (לבית עובדיה) בת זוהרה ע"ה
- רחל עמוס (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- רבקה סימוני ע"ה (לבית איבגי) בת הרבנית שרה שתחי'
- אליס חוה עישה לוי (לבית סיבוגי) בת גרסיה ע"ה
- אריקה ביננבאוס ע"ה (לבית פינקסוביץ) בת יוסף וברטה שיחי'
- חנה אילוז בת פרחא ע"ה
- איילה בת נעמי ע"ה

לעילוי נשמתם הטהורה

של הקדושים אשר נרצחו על קידוש ה'

בחג "שמחת-תורה" תשפ"ד